

Székely Útkereső
Irodalmi és művelődési folyóirat
V.

A Székely Útkereső
és a Székely Útkereső Kiadványok
sajtóvisszhangja 1990 és 2007 között
II.

Összeállította: Beke Sándor

Lőrincz József:

A szellemi autonómia műhelyei Székelyudvarhelyen

A *Szabadság*ot és a *Hídőt* még a régi, Magyar Népi Szövetségtől örökölt, technikailag meghaladott városi nyomda állította elő. A *Székely Útkereső* című közéleti-művelődési-irodalmi havilap már modern nyomdagépen készül az Infopress kft.-nél. Fejlécét Csutak Levente brassói képzőművész készítette. Felelős szerkesztője Beke Sándor sok leleménnyel, áldozatos munkával tette egyre jobbá, színvonalasabbá a folyóiratot; sikerült kitűnő tollú szerzőket megnyernie munkatársaknak (valószínűleg azért, mert példányai külföldre is eljutnak). A Zenit csíkszeredai részvénytársaság terjeszti — a határokon túl is. A lap szépirodalmat, történelmi, művelődéstörténeti tanulmányokat, néprajzi cikkeket, zenetörténeti írásokat, vallásos anyagot, gyermekirodalmat közöl, általában szerencsésen elkerülve a provincializmus veszélyét. Újabban kéthavonta jelenik meg 20 oldalon, ezer példányban a Beke Sándor létrehozta *Erdélyi Gondolat* kft. kiadásában. Lap- és könyvkiadás összefogózva segíti egymást az egyre romló sajtóviszonyok közepe.

Korunk, 1992. 7. szám

1 - 2 - 3.
szám

SZÉKELY

• IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • ALAPÍTOTTA: BEKE SÁNDOR • V. ÉVFOLYAM • 1994 • (30. szám) •

- Ráduly János: Jövőbe néző könyvkiadó: ERDÉLYI GONDOLAT •
- Veress Dániel: A MEGTÉVESZTETT (Misztótfalusi Kis Miklós monológja az ekléziakövetés után – Részlet) •
- Ferenczi István: A SZÉKELYEK SZÁRMAZÁSÁRÓL (III) •
- Zsigmond Győző: FELSŐBOLDOGFALVI TÖRTÉNETI NÉPHAGYOMÁNY (II) •
- GYERMEKEKNEK (LEVÉL ERDÉLYBŐL)
- Benedek Elek: A MEGVÁLTÓ •
- Éltes Enikő és Beke Sándor VERSEI •

Török Gáspár fotója

Az ötödik évfolyam 1-2-3. számának a címlapja

Barabás István: **Röviden**

A székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó Kft. (a *Székely Útkereső* című, igen színvonalas folyóirat kiadója) gondozásában megjelent az első könyv: Lőrincz György *Kiment a fény a szememből* című, a társadalom peremére szorult öregek sorsát feltérképező szociográfiája.

A Hét, 1992. június 25.

Barabás István: **Székely Útkereső**

A Székelyudvarhelyen megjelenő irodalmi-művelődési folyóirat harmadik évfolyamába lépett. A most napvilágot látott első félévi összevont szám bizonyossága szerint a szerkesztők (Beke Sándor, Balácsi Dénes, Csomortáni Magdolna, Gyöngyössi János, Kelemen Katalin, Kozma Mária, Róth András Lajos) dicséretes következetességgel tartják az induláskor maguk elé állított tudományos és publicisztikai színvonalat, lapjuk sokszínű, gazdag, megbízható adalék a romániai magyarság önismeretéhez, Ferenczi István a legújabb kutatások eredményei alapján folytatásokban közli a székelyek korai történetéről szóló kompendiumát, Tankó Gyula a gyimesi csángók származástudatának szentel tanulmányt, Balogh Edgár a Kovászna megyei Vargyas példáján mérlegeli falvaink sorsát a mai megpróbáltatások között („Egy nehéz szakasz elmúlt, de az új felemelkedéshez falvaink a belőlük kelt új értelmiség népszolgálatát várják”), Bertényi Iván, a Nemzetközi Heraldikai Akadémia tagja Erdély címerét, Bakay Kornél a Magyar Szent Korona történetét mutatja be, Benkő András folytatja az erdélyi magyar egyházi zene történetének szentelt tanulmányát (4. A középkor), Szócs János a moldvai csángó magyaroknak szentel monográfiát. Kardalus János Párhuzamok című cikke adatokat sorol fel az 1989 előtti Hargita megyei oktatásról, amikor teljében volt a magyar tannyelvű iskolák felszámolásának kampánya. Erre utal az az egykori gyakorlat, hogy a megüresedő katedrákat román nemzetiségű pedagógusokkal töltötték be, így hovatovább a még meglévő magyar osztályokban is a matematikát, fizikát, kémiát, szaktantárgyakat román nyelven kellett tanulni. Az 1989/90-es tanév kezdetén Hargita megyében 41 ezer magyar nemzetiségű tanuló tanult román tannyelvű osztályokban. További szerzők: Cseres Tibor, Horpácsi Sándor, Nagy Olga, Kelemen Katalin, Penckófer János (Kárpátalja); a szám költői: Reményik Sándor, Nagy Gáspár, Jancsik Pál, Beke Sándor, Ráduly János.

A Hét, 1992. szeptember 17.

Székely Útkereső

Megjelent a Székely Útkereső idei 4-es száma. A tartalomról: Tankó Gyula: Szent László a gyimesiek tudatában és legendáiban; Ferenczi István: Gondolatok a székelyek korai történetéről; Horpácsi Sándor: A sátán fattya; Nagy Zoltán Mi-

hály: Azon a télen; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról; Bakay Kornél: A magyar Szent Korona védelmében; Benkő András: Zenetörténetünk; Nagy Olga: Hamupipőke igazsága; Szócs János: A moldvai csángómagyarokról; Babits Mihály, Beke Sándor versei.

Hargita Népe, 1992. október 30.

Barabás István: **Székely Útkereső (1992/4)**

Az Erdélyi Gondolat Kiadó kft. (Székelyudvarhely) igen színvonalas irodalmi-művelődési kéthavi folyóiratának most megjelent legújabb számában túltengenek a magyar történelemmel kapcsolatos tanulmányok: Tankó Gyula: Szent László a gyimesiek tudatában és legendáiban; Ferenczi István: Mi köze Csaba „királyfinak” a székelyekhez?; Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról; Bakay Kornél: Küzdelem a Szent Korona méltóságáért. Nagy Zoltán Mihálynak A sátán fattya című regényéből közölt részlet bepillantást nyújt a kárpátaljai magyarok történetének egy tragikus fejezetébe, a sztálini munkatáborokban elszenvedett megpróbáltatásokba. Nagy Olga a magyar népmesék hőstípusait ismerteti gyermekolvasóival. Benkő András a Kodály Zoltán születése 110. évfordulójának szentelt tanulmányában a középkori egyházi zenének a magyar népzeneire tett hatását vizsgálja. Bevezetőül megállapítja: „A gregorián zene állandó jelenléte, folyamatos templomi gyakorlata és rendszeres iskolai-kolostori oktatása folytán már a középkorban magyar jellegű-eredetű egyházi anyag keletkezését is elősegítette, sőt hatott a világi zenére, a népdalra is. Gregorián ének és magyar népzene gyümölcsöző kapcsolatára már Kodály Zoltán figyelmeztetett, bár akkor még teljességgel hiányoztak az erre vonatkozó előmunkálatok.” A továbbiakban Benkő András meleg szavakkal méltatja Szendrei Janka elévülhetetlen érdemeit, amelyekkel a gyakori pusztítások ellenére sikerült összeállítania a mai legteljesebb magyar kéziratos egyházi gyűjteményt, benne XII. századi gyulafehérvári, XIV. századi brassói, lippai és váradi, XVI. századi csíksomlyói, kolozsvári művekkel, külön marosvásárhelyi gyűjteménnyel. A tanulmány továbbá emléket állít Szabolcsi Bence, Rajeczky Benjamin és Domokos Pál Péter erdélyi, moldvai, bukovinai kutatásainak. A lapszám költői: Babits Mihály, Juhász Ferenc, Beke Sándor, Nagy Irén és Pataki István.

A Hét, 1992. december 25.

Megjelent a Székely Útkereső legfrissebb száma*

Néhány fontosabb cím a tartalomból: Emlékező sorok Vásárhelyi Gergelyről (Hubbes Éva); Pogánykori kultikus és kulturális emlékek a székelyeknél (Z. Szócs Pál); A székelyek származásáról (Ferenczi István); Reményik Sándor — Erdély költőfejedelme (Lőrincz József); Gyimesi csángó népszokások (Tankó Gyula); Beke Sándor, Reményik Sándor, Salamon Ernő versei. A lap kapható a Hídfő

székelyudvarhelyi hírlapboltjaiban és a vasútállomással szemközti Fáraó* üzletben. Megrendelhető a szerkesztőség címén. (...)

*Az 1993. 1-2-3-as szám ismeretése

* Székelyudvarhelyen (szerk. megj.)

Hargita Népe, 1993. november 17.

Székely Útkereső*

Az irodalmi és művelődési folyóirat legfrissebb számának tartalmából: Emlékező sorok Vásárhelyi Gergelyről (Hubbes Éva); Pogánykori kultikus és kulturális emlékek a székelyeknél (Z. Szőke Pál); A székelyek származásáról (Ferenczi István); Megőriz engem az erdélyi táj (Nagy Irén); Könyvespolc: Beke Sándor: Madártemető; Kós Károly: Kiáltó szó; Reményik Sándor — Erdély költőfejedelme (Lőrincz József); Kétarcú esztendő (Deme János); Zenetörténetünk (Benkő András); Megérdemelt győzelem (Nagy Olga); Gyimesi csángó népszokások (Tankó Gyula); Beke Sándor, Salamon Ernő, Reményik Sándor versei. A folyóirat megvásárolható a Hídfő boltokban és a vasútállomással szemközti Fáraó* üzletben.

*Az 1993/1-2-3-as szám ismeretése

* Székelyudvarhelyen (szerk. megj.)

Polgármesteri Közlöny, 1993. november 18.

Metz A. Márton:

Erdélyi Gondolat — Székelyudvarhely

Magánház a Tamási Áron utcában, mondhatni, semmiben sem különbözik a többitől. S mégis van eltérés. Szellemi értéket rejt: itt működik az Erdélyi Gondolat Kiadó. A kezdetben a Székely Útkereső kiadására alakult intézmény hamarosan könyvkiadással is kezdett foglalkozni. Munkatársai között neves erdélyi irodalmárok, személyiségek szerepelnek (Kozma Mária, Benkő András, Cseke Péter, Fodor Sándor, Jancsik Pál, Péntek János stb.).

Hargita Népe, 1994. április 23.

Kádár Melinda: Letűnt lapok nyomában

Noha a *Székely Útkereső* című irodalmi és művelődési folyóirat nem tartozik a letűnt lapok közé, csaknem egyéves kimaradása készítette arra, hogy sorozatunkban erről a folyóiratról is beszámoljunk.

Az Erdélyi Gondolat lap- és könyvkiadó kft. gondozásában 1990 áprilisában jelent meg a *Székely Útkereső* első száma. Havi megjelenés reményében indult, ám 1991-től 1993-ig kéthavonta összevont számok láttak napvilágot.

1996. szeptember 12.

MŰVELŐDÉS

Ötven az Erdélyi Gondolat

Van valami jó abban, ahogy a szót sejtelmes többértelmezésében használjuk, előrevetítvén ezzel esetleges későbbi árnyalásának lehetőségét. Így van ez az alaposan lejárótott forradalom fogalmával is, amely a közelmúlt képtelen kalandjai után megérett az újértékelésre. Ha a radikális fordulat kizáróan elmondható, minden kétséget kizáróan elmondható, hogy az, ami a román sajtóban 1989 után végbement, forradalom volt. Hílesebb mint társadalmi változata. Egyik napról a másikra korlátlan lehetőségek nyíltak a sajtó előtt, óriási volt a felbuzdulás, naponta születtek új és új kiadványok.

A nagy szabadság azonban a férfitek és manipulációk számtalan változatára is módot adott. Ezek mögött, kezdetben leplezetlen, de később nyíltan ugyanazok az erők és személyek álltak, akik az előző rendszert maximálisan kiszolgálták. A politika tehetetlennek bizonyult a valódi fordulat keresztvitelére. A kiábrándulás és a közügyektől való elfordulás hatására a példányszámok egyik napról a másikra csökkentek. Mindéz együtt járt a kezdetben természetellenesen alacsony papírrák természetellenesen magasra srófolásával. Amely mögött, a piaci viszonyok érvényesülésén túl, az államhatalom sajtóellenes fondorlatai álltak.

A romániai magyar sajtó a fellejtelés legjobb korszakában sem volt valódi üzlet. A drágulással együtt sorra szűntek meg a napilapok és időszaki kiadványok. S a szelekció nem mindig a jó marad, a selejt bukkik ismértve szerint folyt. Az ötös pletykairadalom kelendőbb portékának bizonyult a színvonalas publicisztikának.

Ilyen konjunktúrában aztán különösen nagy érdem, ha egy hagyományokkal nem rendelkező vidéki város irodalmi-művelődési lapot indít, s azt hat éven keresztül nemcsak fenntartani képes, hanem megjelenésének folytonosságát is biztosítja. Méghozzá olyan színvonalon, amely méltán emeli a régóta ismert és elismert kiadványok sorába. Az 1990 áprilisában alapított Székely Útkereső nemcsak hogy átvészelte a gazdasági recesszió viharát és az olvasókö-

zönég kultúra iránti, objektív és szubjektív tényezők meghatározta apátiáját, hanem képes volt a továbblépésre is. Fiatal, energikus, nemcsak az irodalmi berkekben jártos, hanem kitűnő gazdasági érzékkel is rendelkező alapító-főszerkesztőnek, **Beke Sándornak** sikerült rangos szerkesztői és munkatársi gárdát toboroznia. Csire Gabriella, Kozma Mária, Ráduly János és Róth András Lajos szerkesztők mellett a lap olyan rendszeresen közlő, állandó

hogy nélkülözhetetlenné tette magát: nem olcsó, pillanatnyi sikerekre építő szenzációhajszással, hanem igényes, de ugyanakkor olvasmányos frásokkal. A lapnak egyénisége van. Olyan sajátos profílja és jól meghatározott programja, amely megkülönbözteti a rokon kiadványoktól. A székelységhez kapcsolódó irodalmi-művészeti, tudományos kérdésekkel foglalkozik, de az öszsmagyarsághoz szól. Aminthogy a Székely Útkeresőből kinőtt, most

Kiadóvárosok megnevezésével a kiadványok címei:
4150 SZÉKELYUDVARHELY, Str. Tamási Áron utca 87. Harghita megye. RO.1157
Telefon: 00-60-60-312103

munkatársakkal büszkélkedhet, mint **Cseke Péter**, **Kovács András Ferenc**, **Egyed Ákos**, **Benkő András**, **Nagy Olga**, **Fodor Sándor**, **Csikó László**, **Jancsik Pál**, **Jakobovits Miklós**.

Köztudott, hogy a gazdasági romlás legérzékenyebben az amúgy is behatárolt, szűkebb olvasótáborral rendelkező irodalmi-művészeti kiadványokat érinti. Ennek ellenére a székeljudvarhelyi **Székely Útkereső** rátaült az olvasóközvetítő útra és rajta is maradt. Mégpedig úgy,

és árnyékkal című kötetei, **Cseke Péter** Korfordulós történelem című szociográfiai riportjai, **Beke Sándor** Madártemető, Védtelem évek és Téged keresek című verses kötetei, **Abraham János Picula** című regénye, **Ráduly János** Az árnyékok lakodalmá címen megjelentetett gyermekversei, hogy csak néhányat említsék a gazdag termésből.

A könyvek megjelenését és egyben a kiadó létezését a Magyar Művelődési és Képzési Minisztérium anyagi támogatása tette lehetővé. A továbbiakban a kötetek eladásából származó összeg és természetesen a további anyaországi támogatás biztosítja. A kiadó azonban még így is anyagi gondokkal küzd, jelenleg mindössze egyetlen számítógépe van. Igazgatójának álma a saját nyomda, ami megkönnyítené és kifizetőbbé tenné a könyvkiadást. A vállalkozás sikere nagymértékben függ a terjesztéstől. Hazai vonatkozásban ezt az állami könyvtérjesztő látja el, míg a határon túli forgalmazásban **Gondos Béla** és a Püski hálózat az illetékes. Az Erdélyi Gondolat Kiadó kötetekinek népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, minthogy kiadványai több mint negyven magyarországi megyei, főiskolai és egyetemi könyvtárban, a Széchenyiben és a Magyar Írószövetség könyvtárában is ott találhatók. A rangos szerkesztői gárda: **Cseke Gábor**, **Csire Gabriella**, **Kozma Mária**, **Benkő András**, **Fodor Sándor**, **Nagy Olga**, **Jancsik Pál**, **Cseke Péter**, **Péntek János**, **Keszeg Vilmos**, **Vetési László**, **Gábor Dénes**, **Gilicz Gábor**, **Mózes Attila**, **K. Jakab Antal**, **Kerekes György**, **Angi István**, **Székely Erzsébet**, **Pozsony Ferenc**, **Antal Árpád**, **igazgatója elmondhatja: a semmiből kiadót teremtettem. Méghozzá olyan könyvkiadót, amely az elismerést szerzett kiadványai-
val. Ahogyan Beke fogalmaz: „az egyetemes**

magyar kultúra vékeringésében az Erdélyi Gondolat is ott lüktet.” Az eddig megjelentetett kötetek mind tematikai mind műfaji szempontból főlöttébb változatosak. A riportkötettől a regényig, a verstől a nyelvvelvélő cikkig, az esszétől a falumonográfiaig terjed a skála. Konkrétan olyan sikerkiadványokkal büszkélkedhet a kiadó, mint **Nagy Olga** Népi változatok szerelmemre és házasságra, **Barangolásaim varázslatos tájban** vagy **Pályakép fénylen**

N. J.

„A lapnak egyénisége van. Olyan sajátos profílja és jól meghatározott programja, amely megkülönbözteti a rokon kiadványoktól. A székelységhez kapcsolódó irodalmi-művészeti, tudományos kérdésekkel foglalkozik, de az öszsmagyarsághoz szól” — írja **Németh Júlia** a *Székely Útkereső*ről a kolozsvári *Szabadság*, 1996. szeptember 12-i számában.

— Ez a nyomdai nehézségek miatt adódott így — mondta Beke Sándor felelős kiadó. — Az első számokat a saját pénzből finanszíroztam, később támogatók (...) segítségével. Utoljára 1993 szeptemberében jelentek meg a harmadik évfolyam 1-2-3. számai. Az eltelt idő alatt a Művelődésügyi Minisztérium pályázatait elnyert könyvek kiadása foglalkoztatott. Így az idei évfolyam számai (4-5-6.) összevont kiadásban, augusztus végére várhatók, és mindaddig, amíg az Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó működik, a *Székely Útkereső* sem szűnik meg. Ma is ragaszkodunk a folyóirat eredeti célkitűzéséhez. A forradalom utáni első évben megjelenő — rokonszenvesnek tűnő — *Szabadság*, majd az ezt követő — szerkesztői tapasztalatlanságot tükröző — *Hídfej* című lapok megjelenésekor gondoltam egy irodalmi, művelődési folyóiratra. Négyhónapi gondolkodás után, az általam megtervezett formában, meg is jelent a *Székely Útkereső*. A folyóirat megjelenése után nem kísérletezgettem, hanem maradt az eredetileg megtervezett tematika, és a különböző rovatok — ugyanazon a helyen — a legutóbbi számban is megtalálhatók. Főleg azoknak az írásoknak, tanulmányoknak adtam teret, amelyek a múlt rendszerben nem láttak napvilágot. A decemberi fordulat után „kereszteltük” el a lapot Székelynek, mert székelyudvarhelyi, és Útkeresőnek, mert a szellemi útkeresést véltük jelezni általa.

A *Székely Útkereső* augusztusban megjelenő számának tartalmából: Zsigmond Gőző: Felsőboldogfalvi történeti néphagyomány; Ferenczi István: A székelyek származásáról (II.); Horpácsi Sándor és Ráduly János két könyvrecenziója; Cseke Péter: Korfordulós újesztendő (...); Deme János, a temesvári forradalmat ismertető Kétarcú esztendő című riportjának folytatása; Benkő András: Zenetörténetünk; Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások; Ráduly János irodalmi anekdotái.

Udvarhelyi Híradó, 1994. augusztus 2.

Ráduly János: **Székely Útkereső Antológia**

A *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóirat antológiája

A cím olvastán az olvasó bizonyára eltűnődik: jogos-e, indokolt-e, hogy a Székelyudvarhelyen, Beke Sándor főszerkesztésében megjelenő Székely Útkereső című folyóirat antológiával jelentkeznek? A válasz igenlő. Az ötödik évfolyamában járó lap már eddig is felvonultatta a romániai magyar irodalom- és művelődéstörténet legkiválóbb képviselőit, teret biztosítva számukra, hogy — Kozma Mária megfogalmazása szerint — „...a székelység és tágabb értelemben az erdélyi magyarság sorsdöntő kérdéseinek” bemutatására vállalkozzanak. S tették mindezt a sokszínű műfaji lehetőségek hasznosításával: nem zárkoztak el sem a közírói-publicisztikai hangvételtől, sem a tartásosabb zene-, történelmi és irodalomtörténeti tanulmányok közlésétől.

Nos, a most megjelent antológia is „hű marad a lap irodalmi és művelődési tartalmi meghatározottságához”.

Fő helyen a jelenkori társadalmi élet alapvető kérdései szerepelnek. Kardalus János és Róth András Lajos írásai elvi síkon mozognak: mindketten a magyarság útkeresésének lehetséges módozatait keresik. „Történelmi entitásunk megkérdőjelezhetetlen” — szögezi le Róth. „Vállalnunk kell önmagunkat” — rímel vissza Nagy Olga, miközben a közép-európai történelmi fejlődés sajátos helyzetéről ír. Más szemszögből közelíti meg a témát Cseke Péter, Balogh Edgár, Bálint László. A „most mi lesz?” kérdésre próbálnak valamilyen lehetséges és elfogadható választ adni. Természetesen a teljesség minden igénye nélkül.

Külön szint képviselnek az antológiában a történelmi múlttal foglalkozó közlemények. Mintegy érzékeltetni kívánják, hogy a múlt ismerete nélkül jelen- és jövőképünk nem lehet szilárd, s elvesz az a nép (nemzet), amely megfelelkezik múltjáról, vagy meghamisítja azt. Egyed Ákos az agyagfalvi székely nemzeti gyűlésről közöl hosszabb tanulmányt, Szőcs István az oly sok vitát kiváltó csíki krónika hamis vagy valódi voltát veti föl ismét, Imreh István pedig a Hatod-perek történelmi tanulságait összegezi. Nemcsak történelmi, de művelődéstörténeti jelentőségű Bakay Kornél eszmefuttatása: ő Szent István királyról és a koronázási palástról ír. Kutatásaiban a következő eredményre jutott: „Ez a csodálatos és Európában is páratlan műkincs eleve koronázási palástnak készült, és sohasem volt zárt, kupalakú miseruha!” A Bákó vármegyebeli, a gyimesi és a hétfalusi csángók eredetkérdését veti föl Szőcs János, Tankó Gyula és Ferenczi Géza. Tankó írása azt sugallja, hogy a történelemkutatásban nemcsak a régi kútforrásokat, hanem a mai recens anyagot is hasznosítanunk kell: bebizonyítja, hogy mennyire mellőzhetetlen a népi tudás, a népi emlékezet a reális kép kialakításában. Kovács Sándor Csíksomlyó „igazi jelentőségét” méltatja, Komoróczy György pedig a magyar, illetve a székely népfogalmak kérdéskörét boncolgatja.

Gazdag az irodalmi anyag is. Lőrincz György novellába hajló szociográfiai „felvétellel” (egyetlen prózai elbeszélő írás), versekkel pedig Jancsik Pál, Beke Sándor, Mészely József, Zsigmond Győző, Tódor Domokos van jelen (ez utóbbit Cseke Gábor mutatja be). Sorshelyzetünket Beke Sándor így érzékelteti: „...átélni / azt / hogy / reggelre / már / nem / gyöngyvirág / a / neved / hanem / egy / idegen / bogáncs...” Az irodalomtörténetet Veress Dániel (*Zágoni Mikes Kelemen honszeretete*) és Róth András Lajos (*A Korunk székelyföldi fogadtatásáról*) képviseli. Zenetörténeti jellegű írásában Benkő András — Metz Albert kapcsán — az egykori marosvásárhelyi zenei életről ír.

Elszoktunk már attól, hogy antológiában az irodalomkritika is jelen legyen. A szerkesztő (összeállító) leleményére vall, hogy helyet biztosított Szőcs Istvánnak a kritikáról szóló szép és gondolatgazdag esszéjének, valamint azoknak a könyvismertetéseknek, amelyek Lőrincz György, Beke Sándor és Nagy Irén műveiről szólnak. Barabás István rendhagyó lapszemléje mindenképpen továbbgondolásra késztet.

Olyan antológiát tarthat kezében az olvasó, amely sokszínűségével, tartalmi-formai gazdagságával már az érettség biztos jegyeit hordozza magán. A kiteljesedés, az izmosodás (lombosodás) felé vezető út egyik jelentős állomása.

Székely Útkereső, 1994. 1-2-3. szám

Erdélyi Gondolat

— ezt a nevet viseli a székelyudvarhelyi lap- és könyvkiadó vállalkozás, amely fennállásának négy éve alatt tekintélyes művelődési intézménnyé nőtte ki magát. Gondolunk itt elsősorban *Székely Útkereső* című irodalmi-művelődési folyóiratára, Lapszemplénk állandó és szívesen látott „vendégére”. Első számától kezdve jól meghatározott profillal, egyéni hangvétellel igyekezik felvállalni a maga szabta feladatokat, ezek között is első helyen a székelyek történetírásának vitatott kérdéseit, a legnagyobb magyarországi és erdélyi szakemberek bevonásával. Zömében ezeket az írásokat kapjuk kötetbe gyűjtve a *Székely Útkereső* most megjelent antológiájában. A folyóirat négy évfolyamában megjelent legfontosabb, irányadó cikkeket, tanulmányokat Beke Sándor főszerkesztő (egyben az Erdélyi Gondolat kiadó alapító igazgatója) válogatta, láthatólag arra törekedvén, hogy főként az 1990-ig tabunak számító történelmi témákat részesítse előnyben. A szerzők között ott találjuk Egyed Ákost, Imreh Istvánt, Bakay Kornélt, Ferenczi Gézát, Benkő Andrást, Kovács Sándort, Szócs Istvánt, Veress Dánielt, Szócs Jánost stb.

A Hét, 1994. október 7.

Komoróczy György: Erdélyi Gondolat

(Beszélgetés Beke Sándorral — Részlet)

— Lehet-e száműzni a provincializmust a lap- és könyvkiadói munkából?

— E kérdésre talán nehezebben tudnék válaszolni, ha született székelyudvarhelyi lennék, és „ittrekedt” lokálpatriótaként latolgatnám a választ. Három nyelvű — román, magyar, német — városban, Brassóban születtem, ott töltöttem gyermekkoromat, és ifjúságom java részét. Honterus, Coresi és Szemlér városában nemcsak tapasztaltam az európaiságot, hanem meg is tanultam. Adolf Meschendörfer gazdag művelődési hagyományokkal és kulturális értékekkel megáldott *Coronája* tiszteletet nevelt belém, és az együttélő népek szellemi értékeinek a megbecsülésére is megtanított. Tizenöt éves koromtól látogattam a magyar, román és német lapok szerkesztősegeit, tanultam a mesterséget. Később Kolozsváron, Erdély gyönyörű fővárosában ugyanilyen humánus értékekkel gazdagodtam. Székelyudvarhelyen egyből megütött a provincializmus szele. Szinte szélmalomharcot vívtam a vidékiességgel, mely bizony jócskán belengi az itt élő ember életét. Jellemző ez minden területen, a kultúrában is.

— Hogyan sikerült ilyen rangos szerkesztőgárdát toborozni?

4 – 5 – 6.
szám

SZÉKELY

VTKERESŐ

• IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • ALAPÍTOTTA: BEKE SÁNDOR • V. ÉVFOLYAM • 1994 • (33. szám) •

• **Komoróczy György: BESZÉLGETÉSEK KORTÁRS
MAGYAR ÍRÓKKAL** •

• **Murádin László: A HOMORÓD MENTÉN** •

• **Ferenczi István: A SZÉKELYEK SZÁRMAZÁSÁRÓL (IV)** •

• **Benkő András: ZENETÖRTÉNETÜNK** •

• **Lőrincz József: SZÉKELY NYELVJÁRÁSI SAJÁTOSSÁGOK,
NÉPKÖLTÉSZETI HATÁSOK MIKES LEVELESKÖNYVÉBEN** •

Nagy Tibor: SÍNEN

Az ötödik évfolyam 4-5-6. számának a címlapja

— A könyvkiadó szerkesztőbizottsága a Székely Útkereső című folyóirat szerkesztői, munkatársi gárdájából állt össze. Hogy garanciát láttak-e munkámban, vállalkozó szellememben, azt talán tőlük kellene megkérdezni. Nekem csupán egyetlen dolgot kell elmondanom: köszönöm Benkő András, Cseke Gábor kiadói tanácsos, Cseke Péter, Fodor Sándor, Jancsik Pál, Kozma Mária főszerkesztő, Nagy Olga, Péntek János és Róth András Lajos bizalmát, türelmét abban a sok erőfeszítést igénylő munkában, melynek igáját mindannyian közösen viseljük és hordozzuk. Adja a jó Isten, hogy úgy dolgozhassunk, hogy örömet, elégteltetést találjanak az olvasók.

Erdélyi Napló, 1994. október 12.

Erdélyi Gondolat

A székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Kiadónál a közelmúltban öt közérdeklődésre számot tartó könyv jelent meg. (...)

Az ötödik könyv a Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat antológiája. Összeállítója Beke Sándor költő, a folyóirat főszerkesztője és az Erdélyi Gondolat könyvkiadó igazgatója. A kötetben számos színvonalas tanulmány, irodalmi alkotás olvasható a magyar múlttól és jelenről kiváló, ismert szerzők tollából.

Polgármesteri Közlöny, 1994. október 20.

Székely Útkereső*

A városunkban megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat legfrissebb számának tartalmából: Felsőboldogfalvi történeti néphagyomány (Zsigmond Győző); A székelyek származásáról (Ferenczi István); Nagy Irén verseskönyve (Ráduly János); Cseke Péter: Korfordulós újesztendő; Zenetörténetünk (Benkő András); Írók emlékeznek; Gyimesi csángó népszokások (Tankó Gyula); Jékely Zoltán: Enyeden ősz van (vers).

A folyóirat kapható a Hídő Kft. hírlapáru-boltjaiban.

*Az 1993. 4-5-6-os szám ismeretése (szerk. megj.)

Polgármesteri Közlöny, 1994. december 15.

(g-t) Székely Útkereső Antológia

(...) Ennek lapszámaiban jelentek meg például a már említett Ráduly János irodalmi anekdotái, vagy Cseke Péter, Nagy Olga, Egyed Ákos, Imreh István, Benkő András, Balogh Edgár, Veress Dániel, Ferenczi Géza „súlyosabb”, a romániai magyarság végre kibeszélhető, megvitatható sorskérdéseivel foglalkozó, antológiává összeszerkesztett esszéi. (Hagyjuk beszélni a címeket: *Szellemi lég-*

szomjból ocsúdva; Provincializmus-e? Avagy a gyökerek vállalása; Töprengés Vargyas sorsáról; A gyimesi csángók származástudata...)

Könyvvilág, 1995. január

Székely Útkereső

Megjelent a Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat legfrissebb összevont száma. Súlypontos anyagának Ráduly János folklorista és műfordító recenziói tekinthetők az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó nemrégiben megjelent hat kötetéről, ezek a következők: Nagy Olga néprajzi tanulmánykötete: Barangolásaim varázslatos tájban; Elek apó Cimborája (antológia); Cseke Péter: Korfordulás újesztendő (riportok); Székely Útkereső Antológia; Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában (nyelvművelő írások) és a hatodik, Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra. Történelmi, illetve helytörténeti tanulmányt közöl Ferenczi István és Zsigmond Győző, részlet olvasható Veress Dániel Misztótfalusi Kis Miklósról szóló monodrámájából; Benedek Elek-levelet közöl Csire Gabriella, a folyóirat költője Beke Sándor és Éltés Enikő. A lap kapható a Hídfő Kft. hírlapáru-boltjaiban és megrendelhető postán a következő címen: Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 4150 Székelyudvarhely, Tamási Áron út 87.

Polgármesteri Közlöny, 1995. január 12.

Székely Útkereső

A Székelyudvarhelyen megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat legfrissebb száma súlypontos anyagának Ráduly János folklorista és műfordító recenziói tekinthetők az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó nemrégiben megjelent hat kötetéről, ezek a következők: Elek apó Cimborája (antológia), Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban (esszé), Székely Útkereső Antológia, Cseke Péter: Korfordulás újesztendő (riportok), Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában (nyelvművelő írások), Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra (esszé). A lap folytatja Ferenczi István tanulmányát a székelyek származásáról. Irodalmi alkotást is kínál a folyóirat: részletet közöl Veress Dániel Misztótfalusi Kis Miklósról szóló nagysikerű monodrámájából, címe: A megtévesztett. Benedek Elek-levelet közöl Csire Gabriella. A lapszám költői Beke Sándor és Éltés Enikő.

Hargita Népe, 1995. január 13.

Kozma Dezső:

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó kiadványai

A székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Könyvkiadó (alapítója és igazgatója Beke Sándor, a szerkesztőbizottság tagjai ismert írók, publicisták) alig két év alatt tíz kiadványt — kötetet, füzetet — jelentetett meg. (...)

Egy másik antológia a Beke Sándor szerkesztésében öt évvel ezelőtt megjelenő művelődési és irodalmi folyóirat, a Székely Útkereső hasábjairól nyújt át egy csokorra valót: történelmi és művelődéstörténeti közleményeket, szépirodalmat, kisebb-nagyobb írásokat. Miként az előszó írója, Kozma Mária megfogalmazza: „Az antológia a székelység és tágabb értelemben az erdélyi magyarság sorsdöntő kérdéseire kíván rákérdezni — választ adni... Itthoni, a megmaradás útjainak keresése ez, annak a felismerése, hogy a táj dolgozik az emberen, az ember a tájon”.

Szabadság, 1995. január 19.

Barabás István: Székely Útkereső (3.)

A tartalomból: Ráduly János Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó (Székelyudvarhely) 1994-ben megjelent kötetei; Ferenczi István A székelyek származásáról; Veress Dániel A megtévesztett (Misztótfalusi Kis Miklós monológja az ekléziakövetés után — részlet); Zsigmond Győző Felsőboldogfalvi történeti néphagyományok; Éltés Enikő, Beke Sándor versei. Csire Gabriella új adalékokkal szolgál Benedek Elek életművének kutatásához: „A Gyertyafényt böngészem, a romániai szóránymagyarság századeleji lapját. Bräilán látott napvilágot, mint belmissiói és szépirodalmi folyóirat Torró Miklós ref. miss. lelkész szerkesztésében... 1923-ban, február 1 és november 1 között hét (többnyire összevont) lapszám jelent meg. Ezek mindegyike a hitvilág, a művelődési élet témaköre és a helyi érdekeltsgű hírek mellett kiemelt helyen foglalkozik a bräilai magyar nyelvű felekezeti iskolával. Gyakorlati útmutatóval látja el a vasárnapi iskolai tanítókat, tudósít az iskolai ünnepélyekről, a magyar óvoda létesítéséről tett lépésekről, a madarak és fák napján szervezett kirándulásról, az évfárá vizsgákról, a kolozsvári református gimnázium diákjainak Bräilán és Galacon tett látogatásairól, Kovács Berci fogtechnikus mesemondó műsorairól stb. Ebben a kérészetű lapban bukkantam rá Benedek Elek ismeretlen levelére és versére. A Torró Miklóshoz intézett válaszlevélből kitűnik, hogy a neves író, a Cimbora főszerkesztője mindig talált időt és módot arra, hogy jó szóval s reménnyel ajándékozza meg a gyermekolvasót. A levél és A Megváltó című vers 1923. május 1-jén jelent meg a Gyertyafényben.” A Székely Útkereső közli az eddig ismeretlen verset és a levelet, ez utóbbiból idézzük: „Kedves Miklós öcsém, nagy örömet szerzett nekem a Gyertyafény megküldésével. Elejétől végig olvastam, s mélyen meghatott az igazán Istennek tetsző munka, amit ön, kedves öcsém, s önnel együtt a bräilai magyarság lelkes vezetői végeznek azon a kicsiny magyar szigeten...”

A Hét, 1995. február 3.

Székely Útkereső

A Székelyföld „irodalmi táj”, talán más magyar vidékeknél is több joggal mondható el róla. Udvarhely pedig, a székely világban belül, a költészet városa. Nemcsak költő születési jogán, hanem még inkább a költészet szeretete révén. Németh László figyelte meg erdélyi utazása során, hogy az udvarhelyi gazda bejön a falujából Székelyudvarhely városába, a hetivásáron eladja a portékáját, majd a paksaméta verssel, saját verssel a hóna alatt, bekopog a város hivatásos költőjéhez, Tompa Lászlóhoz, hogy mondana már véleményt újabb írásairól. A parasztköltők aránya talán itt volt mindig a legnagyobb. A többszáz esztendő két középiskola, a római katolikus és a református szelleme szétsugárzott a Nagy-Küküllő mentén, a Nyikó partjain, a legkisebb székely falucskáig. Egyik ilyen népköltő Izsák Domokos Bencéd faluból még verseskötetet is kiadott, Tompa László támogatásával és könyve a *Dalok erdön, mezőn...* jutatta mandátumhoz 1946-ban, mint a magyar Népi Szövetség képviselőjelöltjét. A legújabb magyar irodalmi lexikonban hiába keresem a nevét. Emlékét Cseke Péter szép tanulmánya őrzi. Neki is két esztendővel a bencédi parasztköltő halála után, már ezt a címet kellett adnia írásainak: *Ki hallott Izsák Domokosról?*

Székelyudvarhely 1945 után is egy ideig még próbálta „tartani a lépést”, helyi lapja is volt, irodalmi élete, írói, Tompa László, Tomcsa Sándor, és lappangva élt Tamási Áron tisztelete, de a jellegtelenség tengere hamarosan elöntötte a kis szigetet. Nemcsak a vasút térképén, de a szellemi életben is szárnyvonatra szorult, együtt az egész székelységgel.

De ahol egyszer az irodalom virágzott és a népi élet mélységéig eresztette le gyökereit, ott az igénytelenség és a román nacionalizmus sem tudta tartósan kiirtani a szépség, igazság vágyát a lelkekből. Az 1989-es fordulat, amely

országosan csak a megtévesztés nagy színjátéka volt, a székely világban valóban forradalmat ébresztett. Egyebek között a szellem megújító forradalmát is. Székelyudvarhelyen lapot adtak ki megint, noha ezt a gazdasági cenzúra nem sokára megfojtotta. Folyóirat is indult, *Székely Útkereső* címmel, és ezt a kezdeményezést már nem lehetett eltiporni. Öt éve jelenik meg a kiadvány, időközben *Erdélyi Gondolat* néven könyvkiadó is létesült mellette, és immár elképzelhetetlen lenne nélkülük nemcsak Udvarhely és környéke, de az egész Székelyföld, sőt Erdély magyar irodalmi és szellemi élete.

Mindig kell egy kezdeményező ember, akinek nemcsak ötletei vannak, de bátorsága és kitartása is a megvalósításhoz. Beke Sándornak hívják ezt az embert. Brassóban született, miként annyi sok székely embernek az ő szüleinek is ez a város adott megélhetést. De diplomával a zsebében hazajött ősei szülőföldjére, könyvtáros lett Székelyudvarhelyen, tanár Zetelakán. És költő, író, szerkesztő. Tizenöt éves korában jelent meg első verse a *Brassói Lapokban*, majd egy brassói diáklap magyar oldalát szerkesztette. Verseskötetét, az 1993-ban kiadott *Madártemetőt* igen kedvező visszhang fogadta. Beke Sándor a diktatúra idején „kesergő türelemmel” kereste a nemzeti megmaradás útját „madártemetővé” vált szülőföldjén és arról álmódott, hogy: „...legyünk mi is egy csipetnyi Európa!”

Beke Sándor, a szerkesztő már arra is gondolhatott, hogy kiadja a *Székely Útkereső* első antológiáját. Öt évi megjelenés során kialakult a folyóirat arcéle. Nemcsak szépirodalmi műhely, elsősorban székelyföldi alkotók, fiatalok megnyilatkozási lehetősége. Igen nagy teret kap a kiadványban a tanulmány, az esszé. Történelmi, néprajzi, nyelvészeti dolgozatok egész sora igazolja, hogy az udvarhelyi, az erdélyi elszigeteltségben és a diktatúra nyomása alatt is születtek fontos művek, néha hézagpótló írások a Székelyföld valóságáról, az erdélyi magyar létérzékéről. Az antológia egyképpen figyel olyan helyi történelmi epizódokra, mint a gyimesi csángók származástudata és olyan egyetemes nemzeti történelmi témákra, mint Szent István királyunk koronázási palástja. Vannak a szerzők között nagy öregek, mint Balogh Edgár, aki felesége falujába, Vargyasra kalauzol megint, mióta annyiszor eddig is, vannak jeles kritikusok, mint a történelemtudományban is beavatott Szócs István, induló költők, mint Mészely József, ismert néprajzkutatók, mint Nagy

„Székelyudvarhely rangosan jelentkezett újra a magyar szellemi életben. A Székely Útkereső valamennyiünk számára kutatja a jövő, a megmaradás méltó útját” — jegyzi meg Beke György a *Honismeret* című budapesti folyóirat 1996/2-es számában.

Kántor Lajos: Sajtó és önvizsgálat

Társaink a művelődés és irodalom szolgálatában, a nevüket megtartott vagy az új szándékokat új névvel jelezni akaró hetilapok és folyóiratok, **A Hét**, a **Művelődés**, illetve a **Helikon** és a **Látó** — a hozzájuk csatlakozó új **Kelet-Nyugattal** — a „létezés technika” sajátos kérdéseit vetik fel, ezen a területen más a viszonyítási alap, mint az ún. politikai sajtóban. Még inkább elmondható ez az akadémiai kiadású **Nyelv- és Irodalomtudományi Közleményekről**, de az Erdélyi Múzeum Egyesület tudományos periodikájáról, az **Erdélyi Múzeumról**, sőt a csíkszeredai kezdeményről, a **Hitelről** is.

Hagyományt folytat a kultúra felvállalásában a **Brassói Lapok**, bár már az említett kiadványok pusztá felsorolása mutatja, hogy alaposan megnőtt a konkurencia, harcolni kell a jó szerzőkért és jó szövegekért. Ezt teszi, rövid napilap-lét után mint heti hírmagazin, a leglátványosabban felfutó **Erdélyi Napló** (Nagyvárad központtal), s így indult Sepsiszentgyörgyön az **Európai Idő**. Az **Orient Expressz** szerkesztői elsősorban a bukaresti parlamenti élet eseményeire koncentrálnak. A nehéz periódusát élő **Családi Tükörnek** — több hónapos szünetelés után — most kell visszanyernie évtizedeken át kitartó (a **Dolgozó Nőtől** örökölt) közönségét. Az **Erdélyi Figyelő** végre szakított elődjé, az **Új Élet** profiltalan profiljával, és tiszta szívből kívánhatjuk, hogy sikerüljön megkapaszkodnia művészeti lapként. Folyamatosságával nagyobb az esélye ikergyermeklapjainknak, a **Napsugárnak** és a **Szivárványnak**. Annak ellenére, hogy nem versenytársat kaptak a nagyvárad **Szemfülesben**. Az egyházi lapok közül — az egyes felekezetek belső életének tükröztetése mellett — történelmi, művelődéstörténeti, irodalmi közleményei révén a legnagyobb figyelmet bizonyára a **Keresztény Szó** keltette föl. A hely szellemét szűkebben értelmező alkalmi kiadványok sorában említendő a korondi **Hazanéző**, az udvarhelyi **Székely Útkereső**, a bánffyuhunyadi **Kalotaszeg**, a ritkán szóló temesvári **Ezredvég**. Eredeti kezdeményezésnek bizonyult az ugyancsak székelyudvarhelyi **Ablak**, amely a nemzeti kisebbségek bemutatására vállalkozik. (...)

Lapjaink színvonala — tisztelet a kevés kivételnek — valljuk be, meglehetősen egyenetlennek mondható, de (a nehéz gazdasági helyzet ellenére) remélhető, hogy mégsem szakad meg a tekintélyes erdélyi magyar sajtó hagyomány, sőt talán lesznek örökösei Krenner Miklósnak (Spectatornak), Paál Árpádnak, Kacsó Sándornak. Akik a kérdezés, a tényfeltárás s az elemzés szigorúságát a stílusreklámmal tudják összekapcsolni. Ahogy a magas irodalomban ezt Ady Endre tette.

Művelődés, 1995. február

Bogdán László: Székely Útkereső

A jövő sajtótörténetészeinek — ha lesz még jövő, és lesznek még sajtótörténetészek? — bizonyára érdekes feladat lesz elemezni az 1989-es fordulat után

megjelenő új lapokat. Egyszerre több irodalmi lap is megjelent a porondon; valóra vált a váradi fiatal írók régi álma, és létrehozták a **Kelet-Nyugatot**, a legfiatalabb nemzedék Kolozsvárott megindította a **Jelenlétet**, s Udvarhelyen is új művelődési-irodalmi szemle jelent meg, a Beke Sándor alapította **Székely Útkereső**. A továbbiakban bebizonyosodott: a cenzúra ugyan valóban megszűnt Romániában, de ezzel együtt megszűnt az irodalmi lapok teljes vagy legalább részleges támogatása is. Emellett a közönség érdeklődése is elfordult az irodalomtól, a nehézségek miatt a nagy hagyományokkal rendelkező folyóiratok is szinte lehetetlen helyzetbe kerültek — a **Helikon** például feladta három évtizedes heti megjelenését! —, s fejük fölött Damoklész kardjaként lebegett a megszűnés veszélye. Először a **Jelenlét** adta fel, majd akadozni kezdett, végül szünetelt az eleinte hetilapként induló **Kelet-Nyugat**, hogy végül újraindulva havi folyóiratként próbáljon megállni a lábán... A **Székely Útkereső** fiatal, lelkes gárdája sem adta fel, s ha időnként összevont számokkal is, de idén immáron VI. évfolyamába lépett. Sőt! **Erdélyi Gondolat** néven könyvkiadót is alapítottak. Kiadványaikra érdemes figyelni. SZÉKELY ÚTKERESŐ címen jelentettek meg például 1994-ben egy antológiát a lapban megjelenő, legjobbnak, legfontosabbnak tartott írókból. (Már itt el kell mondani, hogy a *Székely Útkereső*ben nem is annyira az irodalmi anyagok az érdekesek, sokkal fontosabbak a tanulmányok, a jegyzetek, a szó nemes értelmében vett tudománynépszerűsítés, hagyományörzés.) Az évek során **Benkő András**, **Veress Dániel**, **Ferenczi Géza**, **Egyed Ákos**, **Imreh István**, **Nagy Olga**, **Cseke Péter** a romániai magyarság égető problémáival, sorskérdéseivel foglalkozó írásai is jelezték a lap igényét, hogy támogassa munkatársi körét, emelje igény szintjét. S hogy néhány valóban újszerű cikkre, tanulmányra is felhívjuk az érdeklődő olvasók figyelmét, az antológia is újraközölte például **Szócs István** írását: **Újból a csiki székely krónikáról** címmel. Szócs megállapítja, hogy: „...bonyolult és nem hálás kutatási téma, elsősorban a rossz légkör miatt, ami a Krónikát körülveszi, de nem szabad visszariadni tőle, hiszen egy kisebb-nagyobb részben hamisított dokumentum is elárulhat sokat. S egy alapos új cáfolási kísérlet vitája felélénkítené a történelem régi korszakai iránt az érdeklődést.”

Még számtalan írást, vitacikket idézhetnénk, ami azt is bizonyítja, hogy a **Székely Útkereső** eleven, vonzó lap, kár, hogy nálunkfelé alig lehet hozzájutni!...

Háromszék, 1995. március 11.

Fodor Sándor: **Érdemes odafigyelnünk**

Most egy kicsit hagyjuk a világpolitika és a hazai közélet nyomasztó gondjait. Próbáljunk örvendeni valaminek, aminek jég táblánkon lehetünk tanúi. Üdvözljük szellemi életünk egy reményteljes létesítményét.

Nem sokkal a rendszerváltás után — talán '91-ben, vagy '92 elején, levelet kaptam Székelyudvarhelyről. Beke Sándor — egy (számomra) addig kevésbé is-

mert fiatalember írta. Írást kért **Székely Útkereső** című lapjába és azt, vállalnám el a — szintén általa alapított — **Erdélyi Gondolat** könyvkiadó szerkesztőbizottsági tagságát, ami azzal járna, hogy időnként véleményt kérnének egy-egy kiadásra szánt könyv kéziratáról, esetleg rábíznák egyik-másik készülő könyv szerkesztését is.

No hiszen — gondoltam. Az akkori lelkes hangulatban gombamód születtek az új lapok, új kiadók. Nem jósoltam ugyan nagy jövőt Beke Sándor vállalkozásának — de arra gondoltam, miért álljak oda ünneprontónak öreges pesszimizmusommal? Hiszen oly kevés, amit kér tőlem! Különb is: a sok kiadói vállalkozás közül, frissen alapított lapból néhány bizonyosan kiállja az esztendők próbatételét.

Igazam lett.

A Hét, 1995. március 17.

(sz:) Székelyudvarhely szellemi műhelye: az Erdélyi Gondolat Kiadó

Az 1961-ben született *Beke Sándor* ma a zetelaki Elméleti Líceumban tanít. Az ő nevéhez fűződik a *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóirat 1990-es megalapítása, valamint az *Erdélyi Gondolat Kiadó* létrehozása. Az előbbinek máig tartóan a főszerkesztője, az utóbbinak igazgatója.

Ami a *Székely Útkereső*t illeti, csak dicsérettel beszélhetünk a 16 oldalas, nyomdatechnikailag ugyan nem túl elkényeztetett, de írásainak hangvétele és minősége folytán a számos Erdélyben megjelenő magyar sajtótermék közül feltétlenül kimagasló folyóiratról. Sajnálatos, hogy csak kéthavonta tud megjelenni. A legnevesebb erdélyi klasszikusok mellett (Reményik, Dsida, Kőrösi Csoma stb.) magyarországi szerzők műveit (Cseres Tibor, Bakay Kornél stb.) ugyanúgy megtalálhatjuk benne, mint a mai Hargita-beli író- és költőgárda alkotásait. Figyelemre méltóak azok a tudományos igényességgel megírt szellemtörténeti sorozatok is, amelyeknek népszerűsítését a *Székely Útkereső* felkarolta. Elsősorban Ferenczi István: *Gondolatok a székelyek korai történetéről*, illetve Szöcs János: *A moldvai csángó magyarokról* írott összefoglalójára gondolunk.

Júliusi Magyar Fórum, 1995

Beke György: Székely Útkereső

A Székelyföld „irodalmi táj”, talán más magyar vidékeknél is több joggal mondható el róla. Udvarhely pedig, a székely világon belül, a költészet városa. Nemcsak költő szülőttei jogán, hanem még inkább a költészet szeretete révén. Németh László figyelte meg erdélyi utazása során, hogy az udvarhelyi gazda bejön a falujából Székelyudvarhely városába, a hetivásáron eladja a portékáját, majd a paksaméta verssel, saját verssel a hóna alatt bekopog a város hivatásos költőjéhez, Tompa Lászlóhoz, hogy mondana már véleményt újabb írásairól. A parasztköltők aránya talán itt volt mindig a legnagyobb. A többszáz esztendő

1-2-3-4. szám	SZÉKELY	
VTKERESŐ		
IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • ALAPÍTOTTA: BEKE SÁNDOR • VI. ÉVF. • 1995 • 34-35-36-37. SZÁM		
<ul style="list-style-type: none"> • Gergely Róza: Apáczai Csere János, a pedagógus eszménykép • <ul style="list-style-type: none"> • Keszeg Vilmos: Nagy Olga 75 éves • • Ferenczi István: A székelyek származásáról (VI) • <ul style="list-style-type: none"> • Forró Miklós: Kopjafa a messzi idegenben • • Ábrahám János: Az „istenkereső poéta” • • Beke Sándor: Téged kereslek • • Dánielisz Endre: Ezeréves magyar szavak • • Marton Lili: Találkozásom Elek nagyapóval • • Lőrincz József: Székely nyelvjárási sajátosságok, népköltészeti hatások Mikes leveleskönyvében (II) • 		
		
<p>Jánosi Csaba: Vasárnap délután</p>		

A hatodik évfolyam 1-2-3-4. számának a címlapja

két középiskola, a római katolikus és a református szelleme szétsugárzott a Nagy-Küküllő mentén, a Nyikó partjain, a legkisebb székely falucskáig. Egyik ilyen népköltő Izsák Domokos Bencéd faluból még verseskötetet is kiadott, Tompa László támogatásával és könyve, a *Dalok erdőn, mezőn...* juttatta mandátumhoz 1946-ban, mint a Magyar Népi Szövetség képviselőjelöltjét. A legújabb magyar irodalmi lexikonban hiába keresem a nevét. Emlékét Cseke Péter szép tanulmánya őrzi. Neki is két esztendővel a bencédi parasztköltő halála után, már ezt a címet kellett adnia írásainak: *Ki hallott Izsák Domokosról?*

Székelyudvarhely 1945 után is egy ideig még próbálta „tartani a lépést”, helyi lapja is volt, irodalmi élete, írói, Tompa László, Tomcsa Sándor, és lappangva élt Tamási Áron tisztelete, de a jellegtelenység tengere hamarosan elöntötte a kis szigetet. Nemcsak a vasút térképén, de a szellemi életben is szárnyvonalra szorult, együtt az egész székelységgel.

De ahol egyszer az irodalom virágzott és a népi élet mélységéig eresztette le gyökereit, ott az igénytelenség és a román nacionalizmus sem tudta tartósan kiirtani a szépség, igazság vágyát a lelkekből. Az 1989-es fordulat, amely országosan csak a megtévesztés nagy színjátéka volt, a székely világban valóban forradalmat ébresztett. Egyebek között a szellem megújító forradalmát is. Székelyudvarhelyen lapot adtak ki megint, noha ezt a gazdasági cenzúra nemsokára megfojtotta. Folyóirat is indult, *Székely Útkereső* címmel, és ezt a kezdeményezést már nem lehetett eltiporni. Öt éve jelenik meg a kiadvány, időközben *Erdélyi Gondolat* néven könyvkiadó is létesült mellette, és immár elképzelhetetlen lenne nélkülük nemcsak Udvarhely és környéke, de az egész Székelyföld, sőt Erdély magyar irodalmi és szellemi élete.

Mindig kell egy kezdeményező ember, akinek nemcsak ötletei vannak, de bátorsága és kitartása is a megvalósításhoz. Beke Sándornak hívják ezt az embert. Brassóban született, miként annyi sok székely embernek, az ő szüleinek is ez a város adott megélhetést. De diplomával a zsebében hazajött ősei szülőföldjére, könyvtáros lett Székelyudvarhelyen, tanár Zetelakán. És költő, író, szerkesztő. Tizenöt éves korában jelent meg első verse a *Brassói Lapok*ban, majd egy brassói diáklap magyar oldalát szerkesztette. Verseskötetét, az 1993-ban kiadott *Madártemetőt* igen kedvező visszhang fogadta. Beke Sándor a diktatúra idején „kesergő türelemmel” kereste a nemzeti megmaradás útját „madártemetővé” vált szülőföldjén és arról álmodott, hogy: „...legyünk mi is egy csipetnyi Európa!”

Beke Sándor, a szerkesztő már arra is gondolhatott, hogy kiadja a *Székely Útkereső* első antológiáját. Ötévi megjelenés során kialakult a folyóirat arcéle. Nemcsak szépirodalmi műhely, elsősorban székelyföldi alkotók, fiatalok megnyilatkozási lehetősége. Igen nagy teret kap a kiadványban a tanulmány, az esszé. Történelmi, néprajzi, nyelvészeti dolgozatok egész sora igazolja, hogy az udvarhelyi, az erdélyi elszigeteltségben és a diktatúra nyomása alatt is születtek fontos művek, néha hézagpótló írások a Székelyföld valóságáról, az erdélyi magyar létérzékelésről. Az antológia egyképpen figyel olyan helyi történelmi epizódokra, mint a

gyimesi csángók származástudata és olyan egyetemes nemzeti történelmi témákra, mint Szent István királyunk koronázási palástja. Vannak a szerzők között nagy öregek, mint Balogh Edgár, aki felesége falujába, Vargyasra kalauzol megint, mint annyiszor eddig is, vannak jeles kritikusok, mint a történelem-tudományba is beavatott Szócs István, induló költők, mint Mészely József, ismert néprajzkutatók, mint Nagy Olga, Ráduly János — aki a Kis-Küküllő partján, Kibéd faluban épített ki szellemi és kutató központot, mindennapi tanári munkája mellett. És a szerzők között találni Komoróczy Györgyöt, aki évtizedek óta gyakorló nyelvművelő, nyelvápoló, akinek már önálló, fontos kötete is jelent meg e témában: *Magyar szavaink nyomában*.

Bogdán László költő és kritikus joggal jegyezte meg a *Háromszék*ben, hogy az antológiában nem is annyira az irodalmi anyagok az érdekesek, sokkal fontosabbak a tanulmányok, a jegyzetek, a szó nemes értelmében vett tudománynépszerűsítés, hagyományőrzés. Olyan nevek adják meg a fontosságát, mint Egyed Ákos, Cseke Péter, Imreh István, Veress Dániel, de mellettük a széppróza és a vers is méltó képviselőt kapott. Meglepetés minden újabb megszólalása a Székelyudvarhelyen élő Lőrincz Györgynek, aki a székely világ, a kisebbségi léleknyomorúság és a felszegett fej, az öntudat immár egyetemesen számon tartandó írója.

Székelyudvarhely rangosan jelentkezett újra a magyar szellemi életben. A *Székely Útkereső* valamennyiünk számára kutatja a jövő, a megmaradás méltó útját.

Honismeret, 1996. 2. szám

(B. R.): Székely Útkereső

Megjelent a Székely Útkereső 4-5-6-os összevont száma, amelyben Komoróczy György beszélgetéseit olvashatjuk kortárs magyar írókkal: Kozma Máriával, Nagy Olgával, Ráduly Jánossal. Murádin László helytörténeti leírása a Homoród mentén vezet végig, Lőrincz József a székely nyelvjárási sajátosságokra és népköltészeti hatásokra ad példát Mikes leveleskönyvében, a zenetörténeti rovat az erdélyi fejedelmi udvar zenéjéről ír. A Magvető rovat a Romániai Magyar Szó Előszoba pályázatára (1993-1994) beérkezett munkákból bocsát az olvasók rendelkezésére.

Udvarhelyi Híradó, 1996. július 25.

b. d.: Székely Útkereső

A Székelyudvarhelyen megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat legutóbbi számát juttatta el szerkesztőségünkbe a főszerkesztő, Beke Sándor. A füzetnyi szám legérdekesebb anyagának Komoróczy György sorozata ígérkezik: Beszélgetések kortárs magyar írókkal. Ezúttal Cseke Gábor, Kozma Mária, Nagy Olga és Ráduly János nyilatkoznak, vallanak pályájukról, műhelygondjaikról. Beszédese

a címek is: „A nyilvánvalóságok, a félreérthetetlen konzekvenciák embere vagyok” — Cseke Gábor. „Az irodalom mindaddig marad fenn, míg valaki még egy könyvet ír, míg valaki még egy könyvet elolvas” — Kozma Mária. „Egy rendhagyó pálya története” — Nagy Olga. „A rovásírás szerelmese” — Ráduly János. A Romániai Magyar Szó ELŐSZOBA pályázatán jelentkezett fiatalok írásaiból állt össze a folyóirat második tömbje: Levinschi Szávuly Attila, Bartis Imre, ifj. Dezső Géza, Czerják Gyöngyi a szerzők.

Murádin László helynévtörténeti sorozatot indít A Homoród mentén címmel, Ferenczi István folytatja A székelyek származásáról szóló tanulmányát. A Zene-történetünk fejezetben Benkő András Az erdélyi fejedelmi udvar zenei élete című írásának második részét közli.

Az Erdélyi Gondolat, a Székely Útkereső kiadója idáig közel húsz kötetet jelentetett meg, közöttük Cseke Péter, Nagy Olga, Ráduly János, Beke Sándor, Ábrahám János és Lőrincz György munkáit.

Népijság, 1996. augusztus 9.

N. J.: Ötéves az Erdélyi Gondolat

Van valami jó abban, ahogy a szót sejtelmes többértelműségében használjuk, előrevetítvén ezzel esetleges későbbi árnyalásának lehetőségét. Így van ez az alaposan lejáratott forradalom fogalmával is, amely a közelmúlt képtelen kalandjai után megérett az újraértékelésre. Ha a radikális fordulat értelmében használom, minden kétséget kizáróan elmondhatom, hogy az, ami a román sajtóban 1989 után végbement, forradalom volt. Hitelesebb, mint társadalmi változata. Egyik napról a másikra korlátlan lehetőségek nyíltak a sajtó előtt, óriási volt a felbuzdulás, naponta születtek új és új kiadványok.

A nagy szabadság azonban a ferdtések és manipulációk számtalan változatára is módot adott. Ezek mögött, kezdetben leplezetten, de később nyíltan ugyanazok az erők és személyek álltak, akik az előző rendszert maximálisan kiszolgálták. A politika tehetetlennek bizonyult a valódi fordulat keresztülvitelére. A kiábrándulás és a közügyektől való elfordulás hatására a példányszámok egyik napról a másikra csökkentek. Mindez együtt járt a kezdetben természetellenesen alacsony papírárak természetellenes magasra srófolásával. Amely mögött, a piaci viszonyok érvényesülésén túl, az államhatalom sajtóellenes fondorlatai álltak.

A romániai magyar sajtó a fellendülés legjobb korszakában sem volt valódi üzlet. A drágulással együtt sorra szűntek meg a napilapok és időszaki kiadványok. S a szelekció nem mindig „a jó marad, a selejt bukik” ismérve szerint folyt. Az olcsó pletykairodalom kelendőbb portékának bizonyult a színvonalas publicisztikánál.

Ilyen konjunktúrában aztán különösen nagy érdem, ha egy hagyományokkal nem rendelkező vidéki város irodalmi-művelődési lapot indít, s azt hat éven keresztül nemcsak fenntartani képes, hanem megjelenésének folytonosságát is biztosítja. Méghozzá olyan színvonalon, amely méltán emeli a régóta ismert és

MŰVELŐDÉS

KÖZMŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT 7-8

XL. ÉVFOLYAM 1991. július - augusztus

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.
Sorszámunk a sajtókatalógusban: 70/91; 222/92
Utánvétellel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10.
jud. Harghita

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvétellel:
hazai lapok
CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ (sajtókatalógusszám: 601/92), LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ
magyarországi lapok
ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48),
LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33). C274

A csíkszeredai Zenit Rt. Könyv- és lapterjesztői vállalkozás a *Művelődés* (1991. 7–8., 1991. 9., 1991. 10. szám) és a *Könyvesház* 1991. 2. szám) hátsó címlapjain az olvasó figyelmébe ajánlja a *Cimbora*, a *Helikon*, a *Korunk*, a *Könyvesház* és a *Látó* mellett a *Székely Útkeresőt*.

MŰVELŐDÉS

KÖZMŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT 9

XL. ÉVFOLYAM 1991. szeptember

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.
Sorszámunk a sajtókatalógusban: 222.
A Könyvesház sorszáma: 601.
Magyarországon előfizethető a Költsei Ferenc Alapítvány útján.
Egy szám ára 50 Ft. Számla szám: MHB 203—20915—7007.
Budapesti főbizományosunk: Püski Könyvesbolt II. Krisztina körút 26.

Utánvétellel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10. jud. Harghita C275

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvétellel:
hazai lapok
CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ, LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ
magyarországi lapok
ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48), LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33).

EME - pályázat ● EME - pályázat ● EME - pályázat

MŰVELŐDÉS

KÖZMŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

10

XL. ÉVFOLYAM 1991. október

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.

Sorszámunk a sajtókatalógusban: 222.

A Könyvesház sorszáma: 601.

Magyarországon előfizethető a Kölcsey Ferenc Alapítvány útján.

Egy szám ára 50 Ft. Számla szám: MHB 203—20915—7007.

Budapesti főbizományosunk: Püski Könyvesbolt II. Krisztina körút 26.

Utánvétellel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10. jud. Harghita

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvétellel:

hazai lapok
CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ, LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ

magyarországi lapok
ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48), LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33),
és a

0276

REGIO

KISEBBSÉGTUDOMÁNYI SZEMLE

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.

Sorszámunk a sajtókatalógusban: 222.

A Könyvesház sorszáma: 601.

Magyarországon előfizethető a Kölcsey Ferenc Alapítvány útján.

Egy szám ára 50 Ft. Számla szám: MHB 203—20915—7007.

Budapesti főbizományosunk: Püski Könyvesház II. Krisztina körút 26.

Utánvétellel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10. jud. Harghita

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvétellel:

hazai lapok
CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ, LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ

magyarországi lapok
ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48), LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33),
és a REGIO (20).

elismert kiadványok sorába. Az 1990 áprilisában alapított **Székely Útkereső** nemcsak hogy átvészelte a gazdasági recesszió viharát és az olvasóközönség kultúra iránti, objektív és szubjektív tényezők meghatározta apátiáját, hanem képes volt a továbblépésre is. Fiatal, energikus, nemcsak az irodalmi berkekben járatos, hanem kitűnő gazdasági érzékkel is rendelkező alapító-főszerkesztőjének, Beke Sándornak sikerült rangos szerkesztői és munkatársi gárdát toboroznia. Csire Gabriella, Kozma Mária, Ráduly János és Róth András Lajos szerkesztők mellett a lap olyan rendszeresen közlő, állandó munkatársakkal büszkélkedhet, mint Cseke Péter, Kovács András Ferenc, Egyed Ákos, Benkő András, Nagy Olga, Fodor Sándor, Csiki László, Jancsik Pál, Jakobovits Miklós.

Köztudott, hogy a gazdasági romlás legérzékenyebben az amúgy is behatárolt, szűkebb olvasótáborral rendelkező irodalmi-művészeti kiadványokat érinti. Ennek ellenére a székelyudvarhelyi **Székely Útkereső** rátalált az olvasókhoz vezető útra és rajta is maradt. Mégpedig úgy, hogy nélkülözhetetlenné tette magát: nem olcsó, pillanatnyi sikerekre építő szenzációhajhászással, hanem igényes, de ugyanakkor olvasmányos írásokkal. A lapnak egyénisége van. Olyan sajátos profilja és jól meghatározott programja, amely megkülönbözteti a rokon kiadványoktól. A székelységhez kapcsolódó irodalmi-művészeti, tudományos kérdésekkel foglalkozik, de az összmagyarsághoz szól. Aminthogy a *Székely Útkereső*-ből kinőtt, most ötödik születésnapját ünneplő **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** is csupán annyiban vidéki, hogy központja Székelyudvarhely.

Szabadság, 1996. szeptember 12.

Székely Útkereső

(*Szócikk*)

SZÉKELY ÚTKERESŐ — Székelyudvarhely, Erdély. 1990 áprilisában közéleti-művelődési-irodalmi havilapként alapított magyar nyelvű folyóirat, amely 1991-től irodalmi és művelődési folyóiratként jelenik meg. Alapító főszerkesztője Beke Sándor, szerkesztői, munkatársai között az elszakított területek neves magyar írói szerepelnek. 1990/1991-ben havonta 12 oldalon, azóta kéthavonként 16 oldal terjedelemben jelenik meg grafikai jellegű fekete-fehér illusztrációkkal. Rendszeres témakörei: szépirodalom, történelem, művelődéstörténet, néprajz, amelyek mellett hoz interjúkat, kritikát, riportokat és van gyermekrovata is. Erdély, Magyarország, Kárpátalja, Jugoszlávia és Szlovákia területén kerül forgalomba, elért legnagyobb példányszáma 3500. 1991/1992-ben évkönyvet* adott ki, kiadványsorozatában erdélyi és kárpátaljai magyar írók munkáit jelentette meg.

*Az 1994-ben kiadott Székely Útkereső Antológiáról van szó (szerk. megj.)

Encyclopaedia Hungarica, III. kötet,
Magyarságtudat Lexikon Alapítvány, Calgary, Kanada, 1996

Székely Útkereső

(Szócikk)

SZÉKELY ÚTKERESŐ (Székelyudvarhely). Kéthavonta megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat. **Aé.:** 1990. **Szerk.:** főszerk. Beke Sándor. Pc.: 4150 Odorheiu Secuiesc, str. Tamási Áron nr. 87, jud. Harghita. (...)

Romániai Magyar Ki Kicsoda — 1997,

Az RMDSZ és a Scripta Kiadó közös kiadása, Nagyvárad, 1997

Erőss Attila: **Gondolatok a sajtóról**

200 éves az erdélyi magyar újságírás

Udvarhelyen adták ki a *Szabadságot* — RMDSZ hetilap — felelős szerkesztő: Katona Ádám; a *Székelység* — folyóiratot; a *Hidfőt*; az *Áttekintőt* és mellékletét a *Rázóst*; az *Ablakot*; a *Fókusz* műszaki hetilapot, valamint a *Székely Útkereső* című közéleti-művelődési-irodalmi havi folyóiratot. De ugyancsak itt jelent meg ismét, 1991 májusától, az 1918–1944 között Tompa László költő által szerkesztett *Székely Közélet* is.

Custos Kiadó, Marosvásárhely, 1997

B. D.: **Ráduly János a rovásírásról**

A Kibéddelel eljegyzett néprajzos, gyűjtő és kutató, műfordító és költő, az immár nyugdíjba vonult tanár eddigi kutatásait foglalta össze egy kis füzetben. A székelyudvarhelyi kiadó, az Erdélyi Gondolat lapjának sorozata, a *Székely Útkereső Kiadványok* eddig megjelent darabjai (Orbán Balázs — korok tükrében; Csánógók; Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások; Nagy Olga: Hamupipőke igazsága; Székely anekdoták, tréfás történetek) mellé sorakozik tehát ez az újabb munka. Egyesek szerint a rovásírás a reneszánsz terméke, mások a föníciai kultúrkörben keresik a gyökereit, sőt már a preírások is számításba jöhetnek, írja a szerző. Van hát dolga a kutatásnak, és az utóbbi időben megszorodott a témával foglalkozó dilettánsok száma is. Éppen ezért hasznos ez az összefoglaló, áttekinthető dolgozat, mert a rovásírást csak hírből ismerő érdeklődő is haszonnal forgathatja.

A tanulmány számba veszi az erdélyi feliratos (epigráfiai) emlékanyagot, ide sorolva azokat az emlékeket is, amelyek esetleg másutt vannak, de erdélyi, pontosabban székely eredetük biztosra vehető, ezek között tekintélyes helyet foglalnak el a Ráduly által feltárt és értelmezett feliratok. A füzet tizenhat munkát sorol fel könyvészeti adalékban, borítóján pedig Magyar Adorján ábécéje látható, amely máris nagy népszerűsége tette szert. (A kiadvány megrendelhető a Székely Útkereső szerkesztőségénél, 40-es postafiók, 4150 Székelyudvarhely, Harghita megye.)

Népújság, 1998. július 25.

Beke György: **Az én Himnuszaim**

Gábor Dénes 1998-ban kiadta *Gondolatok a Székely Himnuszról* című munkáját (Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely). A hatvankét éves kolozsvári bibliográfus és ex libris gyűjtő, akit egyik értékelője egyenesen „mágusnak” titulált, igazi bibliográfusi alázattal és pontossággal járt utána a Székely Himnusz születési körülményeinek, a vers és a zene szerzőjének. (Előtte egy székelyudvarhelyi könyvtáros, Gellért Géza adott ki összeállítást: *Ki tudja merre, merre visz a végzet...* címmel 1995-ben.)

Csanády György volt a szövegíró, Mihalik Kálmán a zeneszerző. (Nyughelye a szegedi temetőben, fejénél székely kopjafa.) Csanádyról a Romániai Magyar Irodalmi Lexikon első kötete 1981-ben még nem volt hajlandó tudomást venni. Óvatosság, tájékozatlanság volt? A Péter László főszerkesztette Új Magyar Irodalmi Lexikonban (1994) már címszót kapott. Eszerint 1895-ben Székelyudvarhelyen született költő, hangjátékíró és rádiórendező volt. Egyik darabját, az I. N. R. I. című Krisztus-drámáját 1940-ben a budapesti Nemzeti Színház mutatta be. Műsorokat szerkesztett Erdély életéről. Nem feledkezik meg a lexikon arról sem, hogy 1921-ben Csanády írta a Székely Himnusz szövegét. 1952-ben halt meg Budapesten.

Mihalik Kálmán bánági születésű orvos (1896–1922), aki alkalmi zenedarabokat szerzett, talán ezért is feledkezett meg róla 1965-ben a Zenei Lexikon.

Erdélyi magyar főiskolások „bujdosó éneke” volt a Székely Himnusz eredetileg. Legtöbbször támasz nélkül álló, szülőföldjükről elűzött fiatalok, akik már 1920-ban Budapesten szervezni kezdték a később ismertté vált SZEZFHE-t, vagyis a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületét. (Létezett a magyar fővárosban 1944-ig egy Bálványosvár jelképes Székely Község, valahol a Vilmos császár, most Bajcsy-Zsilinszky úton, de semmiféle nyomát nem találtam.) Ez a SZEZFHE — miként Csanády írta — „akkori hontalanságunkban hazánk, szegénységünkben otthonunk, árvaságunkban anyánk, világból kiesettségünkben egész világunk volt.”

Minden májusban Nagyaldozatot tartottak, legtöbbször a Zugligetben. Tüzet raktak, székely ruhát öltöttek, botokat faragtak, koszorúkat fontak. És nyilván énekeltek. Csúfolódók, lélekidegenek „a fehér ló áldozásának” nevezték az öszszejövedeleket. Ők rigmusokkal, énekekkel válaszoltak. Sáríka nagyasszony, a Székelyudvarhelyen élő özvegy dr. Bakk Elekné emlékezésében úgy írja, hogy a himnuszt már 1923-ban énekeltek a budai hegyekben, székely kivándoroltak, cserkésztalálkozókon. Ő maga 1933-ban tanulta meg Gödöllőn, a IV. Nemzetközi Cserkészjamborén, ahol 55 nemzet cserkész-fiataljai képviseltették magukat, és ahol Teleki Pál gróf volt a főparancsnok.

Jól tette Gábor Dénes, hogy mindezekre emlékeztet hűségeseket és feledékenyeket. Hogy az én Székely Himnuszom ne váljék kallódó értékke, miként annyi más ebben a hagyományokat, érzelmeket, hiteket sorvasztó magyar világban!

Nyugati Magyarság (Kanada), 1999. január-február

1-2-3-4. szám	SZÉKELY	
ÚTKERESŐ		
IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • ALAPÍTOTTA: BEKE SÁNDOR • VII. ÉVF. • 1996 • 38-39-40-41. SZÁM		
<ul style="list-style-type: none"> • Ráduly János: AZ ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ 1995-BEN MEGJELENT KIADVÁNYAI • Ráduly János: A CENK ÁRNYÉKÁBAN • • Apáczai Csere János: MAGYAR HÍVEKNEK MEGSZOLLÉTATÁSOK • • Zajzoni Rab István: BÖRTÖNBEN • Id. Szemlér Ferenc: SZERETNÉK ÉLNI • • Áprily Lajos: RÉGI VÁROS INTEGET • Bartalis János: ANYAFÖLD • • Szemlér Ferenc: SZERELEM • Lendvay Éva: ÁLOMBELI SÉTA APÁMMAL • • Ritoók János: BRASSÓ • Jancsik Pál: A CENK SZÍNEI • • Apáthy Géza: HALHATATLAN EREKBEN • Bencze Mihály: SAINT-EXUPERY • • Vass László Levente: PORTRÉ • Beke Sándor: HUSZONÖTÉVESEN • • Murádin László: A HOMORÓD MENTÉN... (II) • • Tóth István VERSEI • P. Buzogány Árpád GYERMEKVERSEI • • Németh Júlia: ÖTÉVES AZ ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ • 		
		
Gerendi Anikó: HIT		

A hetedik évfolyam 1-2-3-4. számának a címlapja

P. Buzogány Árpád:
A Székely Útkereső Kiadványok-

kal rövid terjedelmű, ismeretterjesztő munkák sorozatát indította el a **Székely Útkereső** folyóirat.

Pár hónap telt el a sorozat elindítása óta és már a tizenegyedik kiadvány is elhagyta a nyomdát. Legtöbb a néprajzi téma, de van írástörténeti, vallási, és megállapítható, hogy a legtöbbje helyismerettel kapcsolatos. Érdekes kísérlet a Róth András Lajosé, aki a „legnagyobb székely” fő művének egy negyed százados sajtóvisszhangjából készített összeállítást **Orbán Balázs — korok tükrében** címmel. **Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája** címmel öt szerző szövegrészletei felhasználásával mutattuk be a somlyói búcsú és a kegyszobor történetét, illetve a pünkösdi búcsú fontosságát. A székelyudvarhelyi születésű Csanády György közismert székely himnusza ugyancsak érdekes téma (**Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról**).

Néprajzi téma jelent meg eddig a legtöbb: népmeséről (**Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől?**), népszokásokról (**Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások és Barabás László: Marosszéki népszokások**), népi gyógyításról (**István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon**). Népi humorgyűjtemény kettő is megjelent: **Kicsi számár, nagy számár** (gagyai anekdoták) és **Krokodilok a Küküllőben** (anekdoták, történetek). A moldvai, gyimesi és hétfalusi csángókról **Szócs János, Tankó Gyula és Ferenczi Géza** ismertetője **Csángók** címmel került kiadásra. A rovásírásos feliratokról a kibédi **Ráduly János** írt összefoglalót (**Nemzeti kincsünk — a rovásírás**) eddigi kutatásai alapján. (...)

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Tájékoztató, 1999

Csire Gabriella:
Székely Útkereső Kiadványok

A **Székely Útkereső Kiadványok** című sorozat — immár tizenöt éve — töretlen célt követ: a székely szellemi néphagyomány ápolását és köztudatba vitelét. A 12-50 oldalas füzetek (a székelyudvarhelyi folyóirat, a Székely Útkereső kiadványai) elsősorban folkloristáinknak és néprajzkutatóinknak nyújtanak közlési teret, ugyanakkor sürgető olvasói igényt elégítenek ki, amikor a fél évszázadon át tabuként kezelt, a folklór körébe tartozó témák kifejtését teszik lehetővé.

A sorozat rendhagyó kötettel indul: a fiatalon elhunyt székely költő, Vass László Levente (1955–1979) hátrahagyott verseinek a közlésével (**Egyedül az éjszakában**). A székelyudvarhelyi születésű őstehetséget Szócs Géza mutatja be, versben Balla Zsófia, grafikában pedig Csutak Levente idézi fel a korán ellobbant költő alakját.

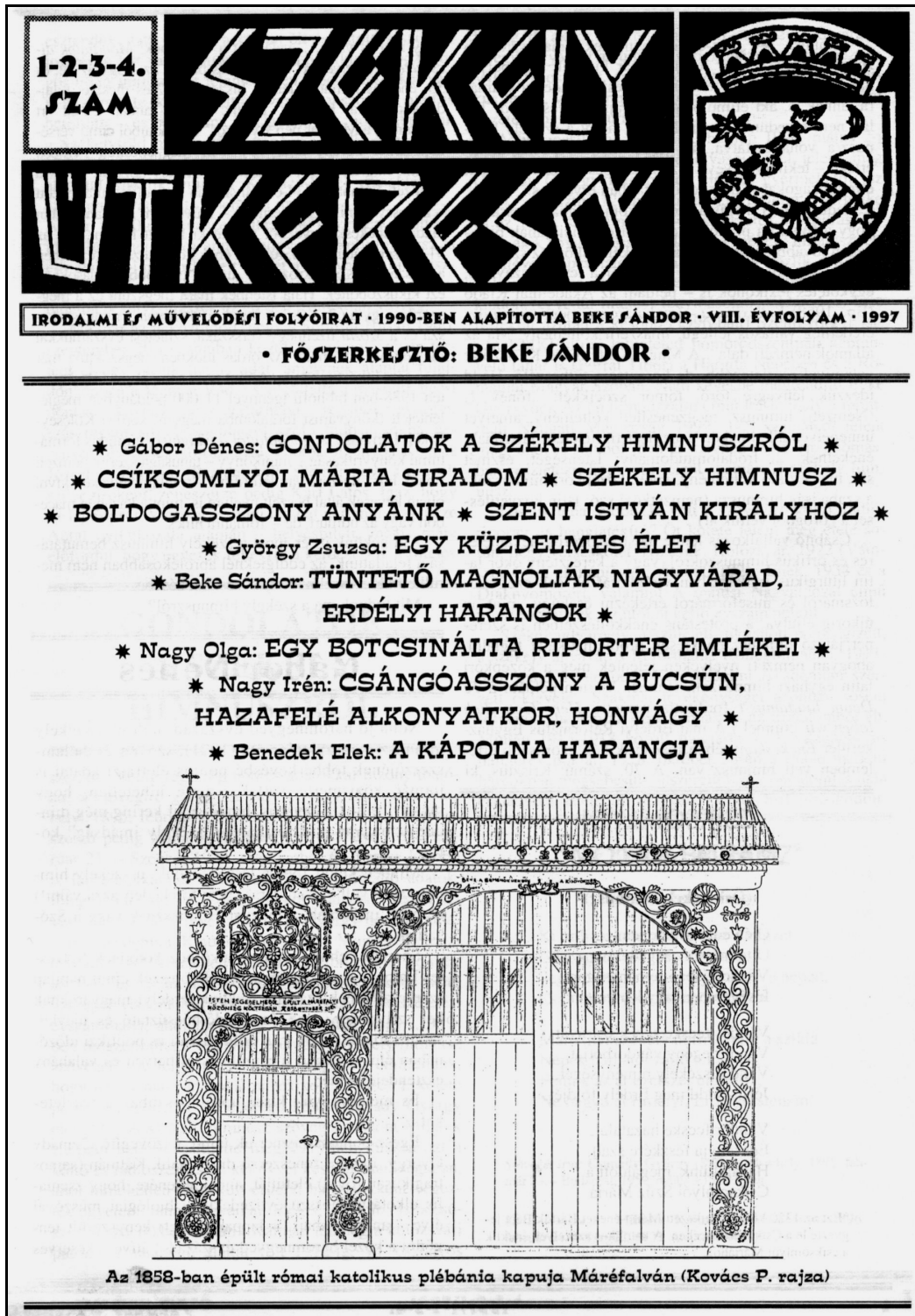
A székely humor, a csavaros észjárás nyilvánul meg az anekdotákat, adomákat és vicceket tartalmazó **Krokodilok a Küküllőben** és a **Kicsi szamár, nagy szamár** című füzetekben (Kész Csaba Levente, illetőleg P. Buzogány Árpád gyűjtése). Nagy Olga ezúttal a népmeséről értekezik tapasztalt néprajzkutatóként és meseíróként (**Hamupipőke igazsága** avagy **Mit tanulhattok a mesétől?**). A sorozat gerincét folklorisztikai jellegű tanulmányok alkotják. A moldovai, gyimesi és hétfalusi csángókat mutatja be a **Csángók** című — Ferenczi Géza, Szócs János és Tankó Gyula nevével fémjelzett — kiadvány. **Gyimesi csángó népszokások** a Gyimesben élő Tankó Gyula ismertet. Maroszekei népszokásokat szed csokorba Barabás László (**Karácsonytól pünkösdig**), István Lajos pedig korondi kutatómunkájának a terméséből nyújt ízelítőt (**Babonás népi gyógyítások Korondon, A korondi aragonitbánya története**).

Sürgető olvasói igénynek tesznek eleget azok a kiadványok, amelyek a diktatúra idején féltve őrzött, lappangásra ítélt szellemi értékeink feltárására vállalkoznak. Csíksomlyóról, a nevezetes búcsúhelyről szólnak a **Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája** című füzetbe tömörített jeles írások. A pünkösdi búcsú eredetét, a ferencesek kolostorához tartozó templom történetét, a kegyszobor legendáját és a gyimesiek búcsújárását taglaló írások szerzői között Márton Áron és P. Boros Fortunát nevével is találkozunk. Gábor Dénes a Székely Himnusz történetét ismerteti; a kis füzet kottamellékletéből bárki elsajátíthatja a kilencvenes évektől szabadon szárnyaló magasztos éneket (**Gondolatok a Székely Himnuszról**). Róth András Lajos A székelyföld leírásának sajtóvisszhangjából szemelgetett egy kis kiadványra valót **Orbán Balázs — korok tükrében** címmel. Ráduly János, a rovásírás neves szakértője tömör szintézist nyújt át az olvasónak a rovásírás emléktáráról és sajátosságairól. Tanulmánya, a **Nemzeti kincsünk, a rovásírás** az erdélyi rovás emlékek értékes tárháza.

A **Székely Útkereső Kiadványok** című sorozat előkészületben levő munkái közül hadd említsünk meg néhányat: Gálfalvi Gábor: **Székelykeresztúr környéki lakodalmi költészet**, népdalszövegeket tartalmaz P. Buzogány Árpád kőröspataki gyűjtése (**Volt szeretőm tizenhárom**), Kisgyörgy Imre **Kopjafák — régen és ma** című füzete egyben útmutatóként is szolgál a hitelességre törekvő mai kopjafakészítők számára; Kovács Piroška **Örökségünk: a székelykapu** című füzete néphagyományaink őrzőihez és nem utolsósorban a Székelyföldre látogató turistákhoz is szól. A készülő kiadványból idézem: „Isten áldása legyen mindazon, ki békésen be- s kilép a kapun.”

Isten áldása legyen a szerzőkön is, s a *Székely Útkereső* kiadványsorozatán, akár csak a jószándékú, tanulni vágyó olvasón!

Székely Útkereső, 1999. 1-2-3-4.

A nyolcadik évfolyam 1-2-3-4. számának a címlapja

Gábor Dénes:

A Székely Útkeresőtől az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóig
avagy **Előbeszéd az előkészületben levő**
Székely Útkereső 1990–1999-es antológiájához

Miközben Marosvásárhelyen 1990 tavaszán a „márciusi események” napjai tombolnak, tőle alig 100 km-re DK-re, Székelyudvarhelyen, a köztudottan kultúradelvelő, iskolacentrikus kisvárosban irodalmi és közművelődési folyóirat-alapítói lázban ég egy huszonegy éves fiatal ember, Beke Sándor, aki még csak abban az évben, késői érvénnyel szerzi meg Nagyváradon újságírói szakképesítését.

Fiatalos lelkesedéssel — netán a lehetséges buktatók bagatellizálásával is — vágott bele ebbe a „szép kaland”-ba? ... nehéz volna utólag egyértelmű választ adni a kérdésre. De nem is ez a fontos, a felmutatható eredmény az, ami számít. Mert amíg körülötte, az erdélyi magyar ugaron (is) egyre-másra hullanak a '89 után indult kérészéletű lapok, a **Székely Útkereső** évről évre izmosodik, rangos írógárdát serkent alkotó együttműködésre és értő befogadókat gyűjtve maga köré, ismételten igazolni tudja, hogy nemcsak vajt fülű kevesekhez szól, hanem olyan olvasóközönség áll mögötte, akik igénylik a lapot, pont éppen egy ilyen művelődési-irodalmi folyóiratra van szükség ebben a régióban.

És lám, öt év múltán, 1994-ben egy alig több mint százoldalas kis antológiában közreadott lustrummal már azt is bizonyította — mert a kis kötet kelendősege minden ékesszólásnál meggyőzőbben beszélt —, hogy jó úton halad, ha a kikerülhetetlen göröngyökbe — a papírárak és a nyomdaköltségek meredek emelkedése következtében előállott nehézségek okán — óhatatlanul bele-belebotlik is néha. Mert hogyan másként magyarázhatnánk meg azt a tényt, hogy az eredetileg havilapként indított folyóirat időszakonként csak akkor tudja a csődbejutást elkerülni, ha összevont számokat jelentet meg? Előbb csak egy-egy duplaszám jelzi a nehézségeket, később már triplázásra is rákényszerül, és havonta való jelentkezést is — hallgatólagosan — egy-két hónapra bejelölhető bibliográfiai tétellel kényszerül lecsökkenteni, hogy azután 1995-től újabb „nadrágszíjszorítás” következzen, negyed-évre karcsúsodjon a lap, s az is 1-2-3-4-es számozással már csak évente egyszer kerüljön piacra. De a harcot nem adja fel, mindmáig állja a sarat. Hogy 1991-ben még **Erdélyi Gondolat** cégjelzéssel könyvkiadót is alapít, amely eddigéig immár jó fél-száz címet jelentetett meg a hazai magyar írástudók műhelyeiből, szintén Beke Sándor szívósságát, intellektuális célkitűzéséhez való konok ragaszkodását bizonyítja. Az eredmények pedig őt igazolják, mert az Erdélyi Gondolat kiadásában megjelent munkák egytől egyig sikerkönyvek lettek.

Amikor aztán 1998-ban a folyóirat kilencedik évfolyamába lépett, új füzetes sorozatot is életre hívott **Székely Útkereső Kiadványok** címmel, ahol egyetlen év leforgása alatt széles pásmát átölelő, de — egy kivétellel — szorosán székelység-centrikus tematikájú tíz tanulmánnyal örvendeztette meg hűséges olvasóit. Ha még azt is megemlítjük, hogy 1995-től kezdődően mind a folyóirat számait,

mind az Erdélyi Gondolat kiadónál napvilágot látó könyveket és a *Székely Útkereső Kiadványok* füzetait saját officinájában nyomtatja, és nem is akárhogyan, újból csak meg kell hajolnunk teljesítménye előtt. Mert a kezdetben tartózkodóan, mondhatnánk nemesen egyszerű, többnyire egyszínű borítóval megjelenő könyvek hovatovább egyre igényesebb külleműek lesznek. Voltak persze a kiadó „hőskorában” is kimagaslóan szép borítójú, vagy akár belső illusztrációkat is tartalmazó kiadványok. Példaértékűnek kell tartanunk mindjárt a Molnos Zoltán megrázóan a témára hangolódott, *Holdra néző balálmadarát*, éppen Beke Sándor legelső verseskötetének, a *Madártemetőnek* a címlapján (1993). De kötelezően meg kell említenünk ugyancsak 1993-ból Eminescu *Az Estcsillag* című, Ráduly János kongeniális újrarendelésében közreadott kis kötetét is, ugyancsak Molnos Zoltán címlapjával és mindössze három belső illusztrációjával. Mert a dicsérő jelzőt akkor is igazságosnak érzem, ha egymás mellé tesszük a Franyó Zoltán fordította, és a temesvári Facla Kiadónál 1972-ben bibliofil igényrel, díszkiadásban megjelentetett trilingvis (román, német, magyar, azaz: Luceafărul — Der Abendstern — Az Estcsillag) kötetet, tizenkét leheletfinom tollrajzával. A mérleg serpenyője mind a fordító, mind a könyvillusztrátor szempontjából az Erdélyi Gondolat kiadványa javára mozdul el: a kevesebb több lett! Jöttek ezután újabb és újabb kiadványok, ám a Székely Útkereső és az Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó termékei immáron kiegyensúlyozott, magabiztos léptekkel haladnak a maguk útján, vállalt szerepüket öntudatosan betöltve. Joggal vonhatta le Fodor Sándor a Nagy Olga—Féja Géza levelezését tartalmazó kötet megleghangú, empátikus méltatása kapcsán A Hét 1999. 10-es számában (márc. 11.) az alábbi következtetést: „Az Egy barátság története címen kiadott Féja levelek »gazdája« egy kisebb, székelyudvarhelyi kiadó, az Erdélyi Gondolat. A könyv szerény, de izléses kiállítású — ugyanakkor, azt hiszem, az elmúlt esztendő egyik legfigyelemreméltóbb kiadványa, ide számítva a nagy múltú Kriterion, a Polis és a többi, kisebb-nagyobb, mindenképpen jelentős kiadó könyveit is. Aki elolvassa, annak egyszeriben barátjává válik (...) mind a levelek címzettje, mind pedig azok immár huszonegy éve elhunyt írója.”

És most, íme, szerkesztői asztalunkon van, kezünkben tartjuk a *Székely Útkereső* hasábjain tíz év leforgása alatt napvilágot látott írások kvintesszenciáját, a készülő ANTOLÓGIA anyagát, mintegy mérlegkészítés gyanánt. Önként adódik a felteendő kérdés: hogyan tovább? Mert a szerkesztőség — tíz év után — most már úgy döntött: teljesen „átvág” a könyvkiadás útjaira. A válasz rárimel a kérdésre: csak így tovább! Mindnyájan tudjuk, hogy az Erdélyi Gondolat Kiadónál megjelent könyvek „próbajaratása” mindig a folyóirat lapjain történt, s elmondhatjuk azt is, hogy a megelőlegezett siker jegyében. Lássuk csak a legutóbbiak közül szemelgetve például a '98 karácsonyára kiadott, sok gyermeknek örömet hozott verses-mesés könyveket: *Megszólal az aranycsengő*; *Hajóval a Déli-sarkon*; *A galambleány*; mindhárom csakúgy hozzátartozik a *Székely Útkereső* profiljához, mint az Ábrahám János (Á. J.: Aranyosrákos, 1931. jan. 17. —

Budapest, 1996. máj. 22.) nagysodrású *Picula-trilógiája*, melyben az erdélyi (Torda környéki) roma etnikum mindedig legtökéletesebb, belülről ábrázolt leírását adja. Sajnos, hogy a szerző csak az I. kötet megjelenését érte meg; az 1995. nov. 2-i, a kolozsvári Röser Könyvesházban volt emlékezetes bemutató után fél évvel — amikor is Mózes Attila és Király László méltatták az író kiváló teljesítményét, Krasznai Paula színművésznő pedig részleteket olvasott fel a regényből — Budapesten, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Urológiai Klinikáján sem tudták egészségét visszaadni. Hamvait hazahozták, s elhunytá után hat nappal Kolozsvárott a Kismezői temetőben helyezték örök nyugalomra.

Legyünk hálásak mégis a sorsnak, hogy Ábrahám Jánost nekünk adta, és hogy van egy Beke Sándorunk is, aki posztumusz műként helyet biztosított kiadványai között a *Szegényember csikója hamar ló* című *Picula I.* után *A boldogság útján (sosem tudtam menni)* alcímű „második tekercs”-nek is, s a regényfolyam harmadik eresztése, a *Volt szeretőm tizenhárom* alcímű — Lászlóffy Aladár szavaival „emeletesen kibebbségi: magyar—román, cigány—magyar világot” ábrázoló — trilógia utolsó kötetének is.

Elkalandoztunk kissé; térjünk vissza befejezésül a készülő, a szerkesztés alatt levő *Székely Útkereső Antológiához*. Azon kívül, hogy lebilincselő olvasmány, a diffúz ismereteket segít összefüggő koordinátarendszerbe terelni, ezért is érdemes majd elolvasni. Persze annak, akinek nem volt alkalma első közlésben találkozni az egyes írásokkal, még fokozottabban ajánlható antológiánk.

Végül álljon itt Victor Hugo egyik szép metaforája: „Aki az olvasók táborát növeli, kenyeret oszt szét. Mikor Krisztus ezt a szimbólumot megteremtette, a könyvnyomtatásra gondolt. Ez az ő csodája. Íme, egy könyv. Ebből ötezer, száz-ezer, millió lélek táplálkozhatik, az egész emberiség. Krisztus kenyér-csodatételében benne rejlik Gutenberg könyv-csodatétele.” Egyik magyető a másikat követi.

Székely Útkereső, 1999. 1-2-3-4.

Beke Sándor:

10 éves a Székely Útkereső.

Ünnep és búcsú avagy Egyik kezünkben zászló, a másikban penna

Tizedik évfolyamához érkezett a *Székely Útkereső*. Az a folyóirat, mely az 1989-es decemberi romániai változások után harmadik sajtókiadványként jelent meg 1990 áprilisában a „templomok és iskolák” városában, a Székely Athén fellegvárában, Székelyudvarhelyen. Most, ezekben a pillanatokban, amikor az Erdély-szerte elismert és nagyra becsült irodalmi és művelődési folyóirat fennállása 10. évfordulóját ünnepli, s a lelkes szerkesztőség tagjai pezsgős poharakkal koccintanak Székelyföldön az erdélyi „szellem” terített asztala fölött, mégis el kell mondanunk olvasóinknak, hogy nemcsak ünnepelünk, hanem búcsúzunk is. Ünnepe-lünk, de búcsúzunk... Mégis kettős ünnep számunkra ez: ünnepelünk — fel-

emelt fejjel és búcsúzunk — felemelt fejjel. Nem az anyagi háttérre, nem nyomdai és terjesztési nehézségekre, nem a szerkesztők áldozatkész munkájának nehézségeire hivatkozva, hanem arra, hogy olvasóinkat ezentúl nagyobb terjedelmű kiadványokkal és könyvekkel akarjuk megörvendeztetni. Ezért indítottuk útjára a folyóirat jogutódját, a SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK című sorozatot, azt a fórumot és lehetőséget, ahol eddigi munkatársaink nagyobb lélegzetvételű írásaikat is publikálhatják és nem utolsósorban azt a másik lehetőséget, amit a *Székely Útkereső* folyóiratból 1991-ben „kinőtt” és a mára már „felépült” könyvkiadónk, az immár határokon túl is népszerűségnek örvendő ERDÉLYI GONDOLAT kínál.

A *Székely Útkereső Kiadványok* sorozat elindításának ötlete már a lap első számainak megjelenése után felmerült, de akkor valóban a nyomdai nehézségek késztettek arra, hogy az 1991-ben megjelentetett első kiadvány után szüneteljen. Az *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó* pedig a *Székely Útkereső*vel párhuzamosan nőtte ki magát Székelyföld egyik szellemi műhelyévé, nyitott kaput tárva — történelmi, néprajzi, irodalmi, művelődéstörténeti, nyelvvelődési, szociológiai és gyermekirodalmi kiadványaival tarsolyában — az egyetemes igényű magyar olvasó előtt.

Nem dicsérjük, nem is bíráljuk munkánkat, engedjük, hogy olvasóink tegyék meg ezt és nem utolsósorban az irodalomtörténet (sajtótörténet), mely évtizedek múlva mondja ki majd a „végső” szót. Azt, hogy van-e, volt-e igazán „méltó helyünk” a „magyar házban” a tulipános bölcső körül.

A szerkesztőség mégis úgy érzi, hogy a lapunk hasábjain megjelent írásainkkal, „szellemi útkeresésünkkel” az erdélyi magyar olvasót buzdítottuk helytállásra, a kiejtett és a leírt magyar szó megbecsülésére, a szülőföld tiszteletére és szeretetére, kultúránk, hagyományaink, szellemi és erkölcsi értékeink maradéktalan vállalására a Székelyföldtől a Barcaságig, Csángóföldtől a Partiumig, Bánságtól a Szeret völgyében élő moldvai csángó-magyar településekig.

Az ige és a hit értékére és hatalmára buzdítottunk és figyelmeztettünk. Arra, hogy a kiejtett és leírt szónak „súlya” van életünkben és arra, hogy hit nélkül nem lehet élni, bármennyire is befolyásolna jól vagy rosszul a környező világ. Arra tanítottunk és azt üzentük, hogy a kiejtett vagy a papírra vetett szót vállalnunk kell! Mint ahogyan mi is felemelt fejjel és egyenes gerinccel vállaljuk a 10 éves *Székely Útkereső*ben a nyomdafesték színébe öltöztetett szavakat.

Első számunk beköszöntő cikkében írtam: „A Székelyföldön is megkondultak a harangok. És szóltak, és Európa-szerte jelezték a szabadságot. A mi szabadságunkat”. Akkor 1990-et „írt” a naptár. Most, tíz év múlva, ismét hallom a harangokat. Az erdélyi harangok hangja ez, mely — ebben az „átmeneti”, sok gazdasági nehézséggel birkózó világban — méltó helytállásra és ittmaradásra buzdít. Itthon maradásra.

Ha első lapszámunkban, 1990-ben a lap főszerkesztőjeként azt köszöntem meg Istennek, hogy kezünkbe adta szellemiségünk épületének aranykulcsát, azt a

**1-2-3-4.
SZÁM**

SZÉKELY
ÚTKERESŐ

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT · 1990-BEN ALAPÍTOTTA BEKE SÁNDOR · X. ÉVFOLYAM · 1999

• FŐSZERKESZTŐ: BEKE SÁNDOR •

▼ **10 éves a Székely Útkereső** ▼

▼ Ráduly János: NEMZETI KINCSÜNK - A ROVÁSÍRÁS ▼ Beke Sándor VERSEI ▼
 ▼ Csire Gabriella: SZÍNARANY AZ ÁGA, LEVELE ▼
 ▼ Benedek Elek: ÉDES ANYAFÖLDEM ▼ Benedek Elek VERSEI ▼
 ▼ Gábor Dénes: A SZÉKELY ÚTKERESŐTŐL AZ ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓIG ▼
 ▼ Csire Gabriella: SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK ▼
 ▼ Beke Sándor: ÜNNEP ÉS BÚCSÚ avagy EGYIK KEZÜNKBEN ZÁSzló,
 A MÁSIKBAN PENNA ▼

**„Légy híve rendületlenül
 Hazádnak, oh magyar:
 Ez éltetőd, s ha elbukál,
 Hantjával ez takar.**

**A nagy világon e kívül
 Nincsen számodra hely;
 Áldjon vagy verjen sors keze:
 Itt élned, halnod kell.”**

(Vörösmarty Mihály: SZÓZAT)

Galambbúgos kapu Székelyudvarhelyen

(Szinte G. rajza)

A tizedik évfolyam 1-2-3-4. számának a címlapja

kulcsot, mellyel „útkereső szellemépületünket” kinyithattuk és „szobáiba” hívhattuk a magyar szót áhító olvasót, most azt köszönöm meg Gondviselőnknek, hogy erőt adott tovább építeni és megerősíteni azt a szellemi épületet, melyet időközben bástyákkal erősített várrá alakítottunk. Most itt állunk „édes anyaföldünkön” újabb terveket dédelgetve — a bástyán. Fent a magasban. Egyik kezünkben zászló, a másik kezünkben penna. Így lépünk tovább, fölcserélve a lapszerkesztést a könyvkiadás nehézségeivel.

E szavakkal és gondolatokkal búcsúzik a *Székely Útkereső*. És számtalan köszönettel, amiért olvastak, amiért szerkesztőségi postaládánk kis ajtaját „kopogtatta” rengeteg levél, olvasótól, szerkesztőtől és a végek „szellemparipáin” lovagló számtalan munkatárstól: Nagyváradtól Marosvásárhelyig, Gyimesközéploktól Temesvárig, Köbölkúttól Margittáig, Székelyudvarhelytől Beregszászig.

Kívánjuk, hogy az általunk kitaposott „ösvény” országúttá szélesedjék minden olvasónk, szerkesztőnk, munkatársunk előtt és vezessen el mindannyiunkat az erdélyi magyar szellemiség képviselőiként Európa kivilágított útjai felé.

Székely Útkereső, 1999. 1-2-3-4. szám

Sylvester Lajos:

Csaba királyfi csillagösvényen

Gábor Dénes a *Székely Útkereső Kiadványok* nevet viselő szerény füzetben (Székelyudvarhely, 1998) *Gondolatok a Székely Himnuszról* címmel teszi közzé szertünk a tágabb közönség elé kívánckozó értekezését. Bennem a „himnusz történet” és a „himnuszértékelés” hol kedves, hol keserves emlékeket idéz (...), holdvilágszerűeket, nyílt kiállításúakat, komédiázókat is... Nekünk, erdélyi magyaroknak két szilveszter — azaz óesztendő-búcsúztató és újévköszöntő adatott, mert más csillagászati és politikai időzónában élünk. Rövid megszakítással hetven és valahány esztendeje immár. (...)

Gábor Dénes a kis füzetben bemutatja a májusi Nagyáldozat *Kántáté* című, zsoldárnak készült énektörténetét, himnuszá emelkedését, amely ma az egész magyar nyelvterületen Kölcsey—Erkel *társhimnuszaként* él. Nem helyette, nem azonos művészi értékkel, de mellette. Tulajdonképpen a nép, a folklorizáció tette azzá, s tájanként, helyzetenként módosított az eredeti szövegen is.

Háromszék, 2000. február 12.

Sarány István:

Könyvműhely Székelyudvarhelyen

(Beszélgetés Beke Sándorral — részlet)

— *A kiadó a Székely Útkereső kulturális lapból nőtte ki magát. Most már az irodalmi és művelődési folyóirat, illetve a folyóirat vonzáskörébe tartozó kiadványok is az Erdélyi Gondolat gondozásában jelennek meg...*

— A lapszerkesztés során gyakran előfordult, hogy egy-egy nagyon jó kézirat nem fért be a jellegénél fogva szűkre szabott laptestbe. Ezért úgy döntöttünk, hogy e nagyobb lélegzetű munkákat kis füzetekben, a *Székely Útkereső Kiadványok* sorozatban jelentetjük meg. Némelyikük később könyv alakban is megjelent.

Hargita Népe, 2000. március 24.

Pintér D. István: **Évtized múltán**

Az új helyi sajtó megszületéséig emberöltőnyi idő telt el, amelybe belefért Trianon, a bécsi döntés, a szovjet előrenyomulás, a Ceaușescu-diktatúra és a nyolcvankilences események. Ez alatt Székelyudvarhelyen megszűnt a helyi újság fogalma, eggyé vált az aknatölcsérekben, szibériai barakkokban felejtett nagyapáink emlékével. (...)

Ilyen sajtóhangulatban, a rendszerváltás pergőtüzében valósággal lángra gyúlt az újságkészítési hév. Irodalmárok és géplakatosok, történészek, mérnökök és esztergályosok dugták össze a fejüket, hogy a márciusi ifjak egyes pontját, a sajtószabadság fogalmát újramelegítsék. Városunkban Katona Ádám nevéhez fűződik a diktatúra utáni első cenzúramentes sajtótermék, a *Szabadság* hetilap, amely az új idők hírnökeként decemberben olyan fogadtatásban részesült, mint özönvíz után a fehér galamb, de aztán pár hónap után, a rendszerváltás apályakor ki is hullott csőréből az olajág. Másik, a Kossuth Lajos utcai ódon nyomdából kikerülő kísérlet az ugyancsak hetente megjelenő *Hídő* volt. Máig nem értem, hogy ez a kiváló szerkesztőség kb. fél év után miért dobta be a törülközőt? (...) Az újraindított *Székely Közélet* alig élte túl a cserebogarakat.

A helyi sajtó történetében meghatározó fordulatot jelentett az Infopress Rt. megalakulása, amely modernebb tipográfiai lehetőségeket biztosítva új lendületet adott a már létező kiadványoknak és a további kezdeményezéseknek. Havilapok is születtek, mint Beke Sándor *Székely Útkeresője* vagy a helyi történészek által szerkesztett — főként helyismereti írásokat tartalmazó — *Székelység*, valamint az *Ablak* — nemzeti kisebbségek magyar nyelvű lapja. (...)

Ebben a lapkiadási virágzásban, 1990. augusztus 16-án kicsi bimbóként tűnt fel három fiatal műszaki értelmiségi, Porsche László, Gál Ottó és András Zoltán jóvoltából az Udvarhelyi Híradó, amely nem célzott magasra, nem tűzött a zászlójára fennkölt jelszavakat, pusztán vállalkozói leleményből és a polgárosodás iránti egyszerű szolgálatkészségből fakadt.

Udvarhelyi Híradó, 2000. augusztus 22.

G. D.: **Székely Útkereső**

(*Szócikk*)

Székely Útkereső (1990—). Székelyudvarhelyi havi, majd kéthavonta megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat. Alapító főszerkesztője Beke Sándor. Főleg

10 éves a Székely Útkereső

Tizedik évfolyamához érkezett a Székely Útkereső. Az a folyóirat, mely az 1989-es decemberi romániai változások után harmadik sajtókiadványként jelent meg 1990 áprilisában a „templomok és iskolák” városában, a Székely Athén fellegvárában, Székelyudvarhelyen. Most, ezekben a pillanatokban, amikor az Erdélyszerte elismert és nagyrabecsült irodalmi és művelődési folyóirat fennállása 10. évfordulóját ünnepli, s a lelkes szerkesztőség tagjai pezsgős poharakkal koccintanak Székelyföldön az erdélyi „szellem” terített asztala fölött, mégis el kell mondanunk olvasóinknak, hogy nemcsak ünnepe-lünk, hanem búcsúzunk is. Ünnepe-lünk, de búcsúzunk... Mégis kettős ünnep számunkra ez: ünnepe-lünk – felemelt fejjel és búcsúzunk – felemelt fejjel. Nem az anyagi háttérre, nem nyomdai és terjesztési nehézsé-gekre, nem a szerkesztők áldozatkész munkájának nehézségeire hivatkoz-va, hanem arra, hogy olvasóinkat ezentúl nagyobb terjedelmű kiad-ványokkal és könyvekkel akarjuk megörvendtetni. Ezért indítottuk útjára a folyóirat jogutódját, a **SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK** című sorozatot, azt a fó-rumot és lehetőséget, ahol eddigi munkatársaink nagyobb lélegzetvéte-lű írásait is publikálhatják és nem utolsósorban azt a másik lehetőséget, amit a Székely Útkereső folyóiratból 1991-ben „kinőtt” és a mára már „fel-épült” könyvkiadónk, az immár hatá-rokon túl is népszerűségnek örvendő **ERDÉLYI GONDOLAT** kínál.

A Székely Útkereső Kiadványok sorozat elindításának ötlete már a lap első számainak a megjelenése után felmerült, de akkor valóban a nyomdai nehézségek készítettek arra, hogy az 1991-ben megjelent első kiadvány után szüneteljen. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó pedig a Székely Útkeresővel párhuzamosan nőtte ki magát Székelyföld egyik szellemi műhelyévé, nyitott kaput – történelmi, néprajzi, irodalmi, mű-velődéstörténeti, nyelvvelődési,

szociológiai és gyermekirodalmi ki-adványaival tarsolyában – az egye-temes igényű magyar olvasó előtt.

Nem dicsérjük, nem is bíráljuk munkánkat, engedjük, hogy olvasóink tegyék meg ezt és nem utolsósorban az irodalomtörténet (sajtótörténet), mely évtizedek múlva mondja ki majd a „végső” szót. Azt, hogy van-e, volt-e igazán „méltó helyünk” a „ma-gyar házban” a tulipános bölcső körül.

ÜNNEP ÉS BÚCSÚ

avagy

EGYIK KEZÜNK- BEN ZÁSZLÓ, A MÁSIKBAN PENNA

A szerkesztőség, mégis úgy érezi, hogy a lapunk hasábjain megjelent írásainkkal, „szellemi útkeresésünkkel” az erdélyi magyar olvasót buzdítottuk helytállásra, a kiejtett és a leírt magyar szó megbecsülésére, a szülőföld tiszteletére és szeretetére, kultúránk, hagyományaink, szellemi és erkölcsi értékeink maradéktalan vállalására a Székelyföldtől a Barca-ságig, Csángóföldtől a Partiumig, Bánáttól a Szeret völgyében élő moldvai csángó-magyar településekig.

Az ige és a hit értékére és hatalmá-ra buzdítottunk és figyelmeztettünk. Arra, hogy a kiejtett és leírt szónak „súly” van életünkben és arra, hogy hit nélkül nem lehet élni, bármennyire is befolyásolna jól vagy rosszul a kör-nyező világ. Arra tanítottunk és azt üzentük, hogy a kiejtett vagy a papírra vetett szót vállalunk kell! Mint aho-gyan mi is felemelt fejjel és egyenes gerinccel vállaljuk a 10 éves Székely Útkeresőben a nyomdafesték színébe öltöztetett szavakat.

Első számunk beköszöntő cikké-ben írtam: „A Székelyföldön is meg-kondultak a harangok. És szóltak, és Európa-szerte jelezték a szabadságot. A mi szabadságunkat”. Akkor 1990-et „írt” a naptár. Most, tíz év múlva, ismét hallom a harangokat. Az erdélyi harangok hangja ez, mely – ebben az „átmeneti”, sok gazdasági nehézség-gel birkózó világban – méltó helytál-lásra és itt-maradásra buzdítanak. Itt-hon maradásra.

Ha első lapszámunkban, 1990-ben a lap főszerkesztőjeként, azt kö-szöntem meg Istennek, hogy ke-zünkbe nyújtotta szellemiségünk ép-ületének aranykulcsát, azt a kul-csot, mellyel „útkereső szellemépü-letünket” kinyithattuk és „szobáiba” hívhattuk a magyar szót áhító olva-sót, most azt köszönöm meg Gond-viselőnknek, hogy erőt adott tovább építeni és megerősíteni azt a szelle-mi épületet, melyet időközben bást-tyákkal erősített várrá alakítottunk. Most itt állunk „édes anyaföldün-kön” újabb terveket dédelgetve – a bástyán. Fent a magasban. Egyik kezünkben zászló, a másik kezünk-ben penna. Így lépünk tovább, föl-cserélve a lapszerkesztést a könyv-kiadás nehézségeivel.

E szavakkal és gondolatokkal bú-csúzik a Székely Útkereső. És számtalan köszönettel, amiért olvastak, amiért szerkesztőségi postaládánk kis ajtaját „kopogtatta” rengeteg le-vél, olvasótól, szerkesztőtől és a „végek „szellemparipáin” lovagló számtalan munkatárstól: Nagyvá-radtól Marosvásárhelyig, Gyimes-középloktól Temesvárig, Kőbölkút-tól Margittáig, Székelyudvarhelytől Beregszászig.

Kívánjuk, hogy az általunk kita-posott „ösvény” országúttá széle-sedjék minden olvasónk, szerkesz-tőnk, munkatársunk előtt és vezes-sen el mindannyiunkat az erdélyi magyar szellemiség képviselőiként Európa kivilágított útjai felé.

Beke Sándor
főszerkesztő

Beke Sándor főszerkesztő elkészítő írása
a 10 éves Székely Útkereső utolsó számában

a székelyföldi hagyományőrzést, történelmi és néprajzi ismeretterjesztést szolgálja. Válogatást is adott ki Székely Útkereső Antológia (1994) címmel.

Új Magyar Irodalmi Lexikon, III. kötet,
Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000

Nagy Olga:

Az Erdélyi Gondolat szerepe, jelentősége

Az 1989-es temesvári események után — szinte csodával határos módon — következett be az a szellemi nyitottság, amely erdélyi tájainkon mind szélesebben, mind hatásosabban kezdett kibontakozni. A székelyudvarhelyi **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**, amely 2001-ben ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját és jelentette meg századik, **Ferenczi Géza** *Utazások Udvarhelyszéken* című könyvét, felvállalta a legkülönbözőbb tematikájú tudományos, illetve irodalmi alkotásokat. Egyformán felpártolta a néprajzi fogantatású, valamint szociográfiai, művelődéstörténeti, nyelvészeti köteteket, valamint a gyermekek számára készült irodalmat is. (...)

Nem beszéltünk még az Erdélyi Gondolat Kiadó alteregójáról, az 1991-ben megindult **Székely Útkereső** című irodalmi és művelődési folyóiratról. Pedig e két kiadvány közös igazgatója **Beke Sándor**. E két kiadvány kiadói tevékenységét nagyon is tudatosan egymásra utalása kapcsán tette mind hatásosabbá. Ez nemcsak azt jelenti, hogy mindkét kiadvány szerzői itt is, ott is szerepeltek, de főleg azt, hogy a kiadványok szoros egységben, egymás hatását megerősítve jelentek meg. Hadd utaljak ennek kapcsán arra, hogy például a folyóiratban megjelentek azok a recenziók, bírálatok, amelyek a legkülönbözőbb erdélyi és magyarországi recenzensektől, kritikusoktól láttak napvilágot. S hogy konkrét példával éljek: az 1999-ben megjelent **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Tájékoztatójában** az 1990-1999 közötti helyzetet ismerteti. Bőven kitér az e szakaszban megjelent könyvek egyes kritikáira, recenzióira, melyek Erdélyben és Magyarországon különböző folyóiratokban, havilapokban megjelentek. (...)

Szinte már közhelynek számít, hogy kisebbségi létünkben néhány városközpont az, amely a magyar kultúra megteremtője, éltetője. Amilyen Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad. Talán nem túlozunk, ha azt állítjuk: az Erdélyi Gondolat megjelenése előtt Székelyudvarhely egyfajta provinciának számított, mindazzal együtt, amit ez a kifejezés sugall: konzervativizmust, szellemi lemaradást...

Beke Sándornak köszönhetően Székelyudvarhely kapcsán már nem beszélhetünk provincializmusról. Nemcsak amiatt, hogy legkiválóbb tudósaink, íróink műveit jelentette meg, hanem azáltal is, hogy olyan szellemi centrumot alakított ki, mely szűk hazánkat a maga egészében egybefogta. Hiszen előző soraimból már kitűnt, múlt századunk utolsó évtizedében az erdélyi elit értelmiség az Erdélyi Gondolatban szívesen jelentette meg műveit. (...)

Önkéntelenül is felmerül a kérdés: mivel magyarázható ez a kisebbségi létünkben oly fontos, életmentő jelenség? Talán nem túlozunk, ha arra utalunk, hogy a traumatizált kisebbségi sorsban születnek meg azok a prófétai lelkületű személyiségek, akik egész munkásságukat, tehetségüket — mintegy küldetésként — arra áldozzák, hogy szolgáljanak veszélyben élő kisebbségüknek, erdélyi magyarságuknak. (Ne feledjük: a közvetlen trianoni trauma utáni „transilvanizmus” mozgalma is ennek köszönhetően született meg.) [...]

Ezek után kérdezhetjük: honnan ez a fáradhatatlanság? Ez a prófétai lelkület, mely nem „provinciában”, hanem az összmagyarság érdekében alakította ki ezt a mindent átfogó, széles körű szellemi horizontot?

A választ a történelem diktálta: az elnyomottság, a veszélyhelyzet teremti meg azokat a személyiségeket, akik hisznek a jövőben és dolgoznak a megmaradásért!

Ehhez kívánunk további sikeres munkát és hitet!

Szabadság, 2000. január 19.

Barabás István: **Szent lobogók**

(...) Az eltelt három év során, valahányszor Csíksomlyó nevével találkozom olvasmányaimban, mindig eszembe jut Tokay György értékelése, amellyel arra utalt, hogy 1989 óta, a szabadság feltételei között a búcsújárás túlnőtte katolikus zarándoklat jellegét, ezt a legutóbbi évek fejleményei örvendetesen bizonyítják. Ahol 300 ezer magyar lélek a legnagyobb fegyelemben, bármifajta politikai torzsalkodástól mentesen együtt imádkozik, azt nyugodtan nyilváníthatjuk a kereszténység ünnepének. Ha pedig így van, a házigazda római katolikus egyház indokoltan tüntette ki a csíksomlyói búcsút a nemzeti jelzővel; tudomásul vette a valóságot.

Ha módomban állna, kiadnék egy testes szöveggyűjteményt a Csíksomlyóhoz kapcsolódó irodalmi és publicisztikai alkotásokból, hogy időrendi sorrendbe foglalva kimutassam ezt a felemelő átlényegülést: katolikus búcsú, amely egyben keresztény tanúságtétel és a magyar lelkiség ünnepe is. Éppen ez okból, az elmúlt években a Duna TV helyszíni riportjai joggal irányították nézői figyelmét Csíksomlyó egyre hangsúlyosabbá váló tömegjellegére. Ilyen fejlemények közepette nyugodt szívvel megjósolhatom: ha egyszer majd megszületik egy Csíksomlyó-antológia, az egyszerre lesz vallási és nemzeti fogantatású.

1989 után mégis sokáig a katolikus jelleg uralta a visszhangokat. Ezt tükrözik például a Székely Útkereső 1990-1999 között megjelent évfolyamai. Azért említem éppen ezt a székelyudvarhelyi folyóiratot, mert első számától az utolsóig helyet kapott benne Csíksomlyó. Hogy 1990-ben, a hosszú tilalom után mit jelentett magyar olvasó számára, hogy a Székely Útkeresőnek köszönhetően újra szabadon juthat hozzá hitéletéhez kapcsolódó irodalomhoz, elképzeltük a Régi csíksomlyói búcsúének című vers arhaikus zengéséből: „Megnyertük, amiért jöttünk, / Istenünkkel megbékéltünk, / Testi-lelki áldást vettünk, / Szűz-

SZÉKELY ÚTKERESŐ - Székelyudvar-

hely, Erdély. 1990 áprilisában közéleti-művelődési-irodalmi havilapként alapított magyar nyelvű folyóirat, amely 1991-től irodalmi és művelődési folyóiratként jelenik meg. Alapító főszerkesztője Beke Sándor, szerkesztői, munkatársai között az elszakított területek neves magyar írói szerepelnek. 1990/1991-ben havonta 12 oldalon, azóta kéthavonként 16 oldal terjedelemben jelenik meg grafikai jellegű fekete-fehér illusztrációkkal. Rendszeres témakörei; szépirodalom, történelem, művelődéstörténet, néprajz, amelyek mellett hoz interjúkat, kritikát, riportokat és van gyermekrovata is. Erdély, Magyarország, Kárpátalja, Jugoszlávia és Szlovákia területén kerül forgalomba, elért legnagyobb példányszáma 3500. 1991/1992-ben évkönyvet adott ki, kiadványosorozatában erdélyi és kárpátaljai magyar írók munkáit jelentette meg. - F:7181.

Encyclopaedia Hungarica, III. kötet.
Magyarásgtudat Lexikon Alapítvány,
Calgary, Kanada, 1996

Szócikkek

a Székely Útkeresőről
enciklopédiákban és lexikonokban

Székely Útkereső (1990–): Székelyudvarhelyi havi, majd kéthavonta megjelenő irodalmi és művelődési folyóirat. Alapító főszerkesztője Beke Sándor. Főleg a székelyföldi hagyományörzést, történelmi és néprajzi ismeretterjesztést szolgálja. Válogatást is adott ki *Székely Útkereső Antológia* (1994) címmel.

Ir. [GITTAI] G. István, Székely Útkereső, Bihari Napló 1990. jún. 10.; BOGDÁN László, Székely Útkereső, Háromszék 1995. márc. 15.; BEKE György, Székely Útkereső, Honismeret 1996.

G. D.

Új Magyar Irodalmi Lexikon,
III. kötet, P— Zs.,
Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000

Betűrendes címjegyzék 658–660

Balogh László (1990. ápr. 7.–jún. 2. és 1990. dec. 3.–1991. jan. 14.); Kádár Gyula (1990. dec. 3.–1991. jan. 14.); Vikol Erzsébet (1990. dec. 3.–1991. jan. 14.); Takács Géza (1991. jan. 14.). Graf. szerk.: Vetró Bodoni Zsuzsa és Vetró András (1989. dec. 30.–1990. jún.); Kovács József (1991. jan.–márc.). Ny: Kézdivásárhelyi ny.: Sepsiszentgyörgyi ny. (1990. jan. 6. és 1990. jún. 9.–től). 42x30. (2) 4 p. – *Megjegyzés:* folyt. sorsz. – Téves sz. (utóbb korrigálták): 1990. jún. 9. (2.évf. 24[25].sz.); 1990. okt. 15. (2.évf. 34[35].sz.). – Közlés a 45. számban: „A papír ára 750%-kal, a nyomdai költségek 300%-kal emelkedtek. Igaz, terjesztési viszonyaink és lehetőségeink is hozzájárulnak a példányszám csökkenéséhez. Így ebben a pillanatban a Székely Újság megjelenítése veszélyes. Ezen kívül és emellett a jelenlegi szerkesztőket sok – úgy érezzük, alaptalan – támadás és rágalmasz érte. Mindezek miatt nem vállalhatjuk a Székely Újság további szerkesztését. A lap további fennmaradása érdekében át akarjuk, és át kell adnunk a szerkesztést azoknak, akik jobban és eredményesebben tudják végezni ezt a munkát. (...) Az elköszönő szerkesztők.” – Kocsis Károly közlése (Székely Híromondó, 1996. júl. 6/19.); „1991 őszén Sántha Attilával megpróbáltuk újjáéleszteni, de csak az első szám anyaga, valamint a fejléc készült el, kiadót már nem találtunk.” – Előidje: *Székely Újság (1904–1944. júl.). – Szerpét átvette: 657. Székely Híromondó.

660. Székely Útkereső. Székelyudvarhely. 1990. ápr. (1.évf. 1.sz.)–1996. (7.évf. 1/4. [38/41].sz.): közéleti – művelődési – irodalmi (1991. 1.sz.–től: irodalmi és művelődési) havilap/folyóirat. A Székelyudvarhelyi Szabadság Szakszervezetek Szövetségének közéleti – művelődési – irodalmi havilapja (1990. ápr.). Megj. havonta, kéthavonta, évenként 1–3 összevont sz. Fel./Főszerk. (1991. 5/6.sz.–tól fel. k. is): Beke Sándor (1990–1996–). Szerk.: Deák Zoltán (1990. ápr.–1991. 4.sz.); Lőrincz József (1990. ápr.–máj.); Pálhegyi Pál (1990. ápr.–aug.); Róth András Lajos (1990. ápr.–1996.); Szállásy János (1990. ápr.); Balázs Dénes (1990. szept.–1994. 4/6.sz.); Csomortáni Magdolna (1990. szept.–1992. 5/6.sz.); Kozma Mária (1990. szept.–1996.); Gyöngyössi János (1991. 5/6.sz.–1993. 1/3.sz.); Kelemen Katalin (1991. 5/6.sz.–1992. 5/6.sz.); Páll Szilárd (1992. 4.sz.–1993. 1/3.sz.); Ráduly János (1993. 4/6.sz.–1996.); Csire Gabriella (1994. 4/6.sz.–1996.). Kiadja (1991. 5/6.sz.–tól): Erdélyi Gondolat Kiadó/Lap- és Könyvkiadó kft. Ny: Infopress; 1993. 4/6.sz.–tól: Microprint kft.; 1995-től: Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó ny. 30x21, 27x21. 12–20 p. – *Megjegyzés:* hónapjelzés csak 1990-ben. – 1995-től kettős sorsz. – A kolofonban (tisztelendő, állandó) munkatársak 20–40 személyes névsora található, változó összetételben. – Kiadv.: Székely Útkereső Kiadványok:

Kuszálík Péter: A romániai magyar sajtó 1989 után

1/ Vass László-Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. (1991); Székely Útkereső Antológia (1994. Ardealul ny., Kvár; 20x13. 112 p.). – A Székely Útkereső Kiadványok 1998-ban megjelent füzetek (21x15. 16–28 p.); 2/ Orbán Balázs – korok tükrében. 3/ Csángók. 4/ Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. 5/ Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. 6/ Nagy Olga: Hamupipóke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? 7/ Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. 8/ Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfas történetek. 9/ Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. 10/ Ráduly János: Nemzeti kifestők – a rovásírás. 11/ Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Maroszeleki népszokások. – A köv. sz. látam (= jelent meg): 1990: 1–8/9.sz.; 1991: 1/2–5/6.sz.; 1992: 1/3–5/6.sz.; 1993: 1/3–4/6.sz.; 1994: 1/3–4/6.sz.; 1995: 1/4. [34/37].sz.; 1996: 1/4. [38/41].sz. – Az 1997-es összevont sz. kiadásra előkészítve: 1998. nov. 10-én, a főszerkesztő 1999. febr. 26-án elküldte címre a köv. összevont számok próbanyomatát: 1997. (8.évf. 42/45.sz.) és 1998. (9.évf. 46/49.sz.).

661. Székelyföld. Csikszereida. 1997. [jún.] (1.sz.): társadalmi – közművelődési szemle. Megj. 1x. Főszerk.: Murgu Pál Antal. Fel. szerk.: Bán Péter. K: Luxed kft. Ny: Europrint. 30x21. 36 p. – *Megjegyzés:* Székelyföld címmel 1997. okt.–tól, szintén Csikszereidában megjelent egy kulturális folyóirat (főszerk.: Ferencz István), lásd Z105. Székelyföld.

– A Székelyföld leírása. lásd 197. Európai Idő.

– Székelyföldi Áttekintő. lásd 30. Áttekintő.

662. Székelyföldi Pikknik. Szovata. 1996. jan. 27/28. (sz.n.). [a Népjóság alkalmi melléklapja]. Felelőtlen kiadó: Makkai János. Szerzőbizottság [sic!]: Bakó Zoltán, Bölöni Domokos, Nagy Miklós Kund. Laptervező: Karácsonyi Zsigmond. Ny: s.n. 34x25. 4 p. – *Megjegyzés:* címvált. a kolofonban: Pikknik. – Főlap: 531. Népjóság.

663. Székelyhídi Hírlap. Székelyhid. 1996. jan. 10/23. (1.évf. 1.sz.)–1996. ápr. 3/16. (1.évf. 7.sz.)–?: független közéleti lap. Az Ermellék Társaság kiadványa. Megj. kéthetente. Szerk.: Gavruca Tibor (1996. jan. 10.–márc. 5.); Holczman Ilona (1996. jan. 10.–ápr. 16.); Major Anna (1996. jan. 10.–ápr. 16.); Sőki Béla (1996. jan. 10.–jan. 23.); Tóth Tibor (1996. jan. 10.–ápr. 16.); Vasadi József (1996. jan. 10.–ápr. 16.); Béres Imre (1996. jan. 24. ápr. 16.); Boros László (1996. febr. 7.–ápr. 16.). Főszerk.: Sőki Béla (1996. jan. 24.–ápr. 16.). Ny: Siki Texal kft., Nagyszalonta. 30x21. 8 p. Lh: OSZK (1.–7.sz.) – *Megjegyzés:* szórványos ro. ny. közleményekkel. – Elődje: Székelyhídi Hírlap (1911–1914).

Kuszálík Péter: A romániai magyar sajtó 1989 után.
Teleki László Alapítvány — Erdélyi Múzeum Egyesület,
Budapest—Kolozsvár, 2001

Szűzanyánkkal frigyét köttünk: / Hogy már feddhetetlen / Lesz életünk szüntelen. / Uram, feltett szándékunkat, / Erősítsd akaratunkat. / Itt mulattunk bátorsággal, / Bételtünk lelki vígsággal, / Már válunk el búsulással / Szűzanyánktól könnyhullással.” Egy év múlva, 1991 tavaszán Tankó Gyula közöl megrendítő szociográfia-részletet a gyimesi csángók pünkösdi búcsújárásáról. Mónus Berta, 63 éves csángó asszony így emlékezik: „Tiszta fejrbe őrözve mentünk. Képzelve el, sok száz ember, tiszta fejrben. De legszebb volt, ó Istenem, milyen szép volt, amikor közeledtünk Somolyó felé. Mindenfelől, országúton, mezei utakon jöttek a keresztaljak, énekszó, csengettyűszó. Amikor esszetalálkoztak a keresztaljak, a lobogókat suhogtatták, lobogtatták, földig hajtották, így köszöntötték egymást. Istenem, hogy suhogtak a zászlók!, azután, amíg nem volt szabad keresztaljjal járni, még álmomban is láttam, hogy suhognak a szent lobogók”.

Hargita Népe, 2007. május 26.

Kiadványaink

*Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó gondozásában
2015-ben megjelent:*

